

HVITBOK OM HØYREBØLGEN

myntet på påskeopprør i fantasien

Red: Produksjonsutvalget

10 MYTER OM FREMSKRITTSPARTIET

av Erik Solheim

Strengt tatt illustreres vel Fremskrittspartiets politikk best ved historien fra Senterpartiets landsmøte i år. Det var Jon Leirfall som hadde sett seg lei på enkelte av representantene fra Senterungdommen. Etter at møtet var slutt for dagen, klaget en av dem over vondt i halsen.

- Det er nå vel helst hemmoroider, mente Leirfall.
- I halsen?
- Ja, det må det minst være så mye skitprat som du presterer.

Men la meg heller ta for meg Fremskrittspartiets egne påstander om seg selv - en for en.

1. FREMSKRITTSPARTIET MENER AT ALLE SKAL BETALE MINDRE SKATT
 Dette er ikke en direkte løgn, men en "sannhet med store modifikasjoner" som det heter på fin-språket.

Her er Fremskrittspartiets egen framstilling av sine skatteforslag:

Forskjell i skatt mellom Frp's forslag og flertalls-forslaget	Bruttoinntekt i 1983-kroner	Enslige	Ektepar u/barn	Ektepar m/barn
	50.000	-1.050	-1.196	-2.212
	60.000	-1.493	-1.243	-2.259
	70.000	-1.513	-1.263	-2.279
	80.000	-1.533	-1.283	-2.299
	90.000	-1.813	-1.591	-2.607
	100.000	-2.301	-2.011	-3.027
	110.000	-3.021	-2.167	-3.183
	120.000	-4.293	-2.687	-3.703
	130.000	-5.968	-3.519	-4.535
	140.000	-7.288	-4.527	-5.543
	150.000	-8.874	-6.007	-7.023
	175.000	-12.424	-9.912	-10.928
	200.000	-17.134	-13.498	-14.514
	225.000	-21.934	-18.208	-19.224
	250.000	-26.734	-23.008	-24.024
	275.000	-31.817	-27.781	-28.797
	300.000	-37.817	-32.791	-33.807

Tabellen er tatt fra bladet "Fremskritt" 4/83.

Vi ser at alle får skattelette, men noen mer enn andre. En enslig med inntekt 100.000 kroner skal betale 2.301 kroner mindre. Hvis han tjener 200.000 slipper han 17.134 kroner billigere. Og tjener han 300.000 er Fremskrittspartiets gavepakke på 37.817 kroner.

I virkeligheten medfører Fremskrittspartiets politikk en klar forverring for alle med vanlige inntekter:

- Fremskrittspartiet vil redusere og fjerne prisstøtten på matvarer. Det betyr at melk, brød, ost og andre dagligvarer stiger betraktelig i pris. For en familie med vanlig inntekt vil dette alene spise opp storparten av skatteletten. (se vedlegg)

- Fremskrittspartiet vil oppheve husleiereguleringsloven, øke renten og kort ned avdragstida på boliger. Dette vil innebære en kraftig økning av boutgiftene. Husk at hvis boutgiftene går opp med 200 kroner måneden, så er hele Fremskrittspartiets skattelette forsvunnet for en som tjener 100.000.

- Fremskrittspartiet skal skjære ned på støtten til tog, buss og ferjer. I Oslo foreligger det i disse dager forslag om å øke prisen for månedskort på Oslo Sporveier med 50 kr. Det betyr 600 kroner mer årlige utgifter, altså 1/4 av FrPs skattelette for inntekt 100.000. (Jeg ser her bort fra at denne økningen kan trekkes fra på skatten, men det gjelder også de som ikke bruker buss og tog og som dermed ikke rammes av takstøkningen.)

- Fremskrittspartiet vil innføre to karensdager. Det betyr at du ikke skal ha lønn de to første dagene du er sjuk. Hvis vi for enkelhets skyld regner med at en person er borte 5 dager i løpet av året, at han har en dagslønn på 500 kroner og 50% marginalsatt - ja, da blir tapet på dette ene punktet 1.250 kroner.

Slik kunne jeg fortsette i det uendelige. SV vil i nær framtid regne ut disse postene mer nøyaktig. Hele FrPs program er fullt av enkeltforslag som vil undergrave folks personlige økonomi. Alle som ligger med inntekter opp til 120-130.000 vil tape store summer på FrPs forslag. De som tjener 300.000 og får 37.000 i skattelette vil selvsagt klare seg bra - selv om både matvarer, boutgifter, transport, legebesøk og alt annet blir dyrere.

2. FREMSKRITTSPARTIET VIL FÅ FART PÅ NORGE GJENNOM SKATTE- LETTE.

Denne resepten er felles for Fremskrittspartiet og Høyre. Den blir ikke bedre av den grunn. Men mens Høyre vil forverre situasjonen i norsk økonomi fra forkjølelse til influensa, vil FrP løse problemet ved å ta livet av hele pasienten.

Høyre har vel forøvrig gjennom det siste statsbudsjettet skrinlagt sin "dynamiske" skattepolitikk.

Tankegangen er enkel og besnærende. Hvis du får mer inn på kontoen, vil du yte en større innsats på jobben. Dermed vil hjulene rulle fortere. Det er flere årsaker til at dette ikke skjer i virkeligheten:

- Svært mange mennesker legger like stor vekt på en givende og interessant jobb som på å tjene mer. Spesielt for høytlønte betyr en spennende jobb mer enn noen kroner ekstra i banken. Hvor mange norske bedriftsledere (eller for den del parti-sekretærer) ville begynne å vaske hvis du kunne tjene mer på det??
- I mange jobber er det ikke arbeidstakeren som bestemmer tempoet. Tempoet reguleres gjennom farten på maskinene eller samlebåndet, via arbeidsmiljøloven osv. Lavere skatt betyr ikke høyere tempo.
- Lavere skatt betyr høyere inntekt. Det kan bety at noen heller vil jobbe mindre. Hvis de kan klare utgiftene uten overtid, vil de heller ha mer fritid.

Kort sagt: Mennesker er ikke økonomiske dyr som løper fortere og fortere jo større gulrota er. Dessuten er det et tankekors at folk skal oppmuntres til overtid i en tid med 70.000 registrerte arbeidsledige.

Bak ideen om at skattelette kan få fart på Norge, lurer tanken om at større lønnsforskjeller vil inspirere til økt innsats. "Utjevningen er nu gått for langt", som det gjerne heter. Hadde det vært et snev av hold i denne tankegangen burde jo de fleste u-land vært rene paradisene. Få steder er forskjellen på fattig og rik så stor som i India, på Filippinene eller i Mellom-Amerika. Høyrekreftene snur virkeligheten på hodet.

Det industrilandet som har de minste lønnsforskjellene (Japan) har samtidig i en årrekke hatt den største økonomiske veksten.

Og mens vi er i Japan. Den kanskje fremste årsaken til Japans "økonomiske mirakel" er at de har satsa kollosalt på utdanning. Skal Norge henge med i framtida må vi satse på utdanning. Vi kan aldri konkurrere med Sør-Korea om å holde lønningene nede. Vi har mulighet til å konkurrere når det gjelder høyt utdanna arbeidskraft. Men i bakvendtland, der kan alt gå an: Av hensyn til konkurranseevnen vil Fremskrittspartiet skjære ned på utgiftene til utdanning. Og når Fremskrittspartiet bruker kniven, er det som kjent ikke bare utvekster som skjæres bort.

Ellers har Fremskrittspartiet bidratt med det morsomste innlegget i debatten om hvordan vi får fart på Norge. Jeg tenker på Nils Langseth - framtrede FrP-er i Nord-Trøndelag:

"Vi må ned på gulvet til arbeidstakerne i norske bedrifter. Tempoet er litt labert enkelte steder. Det rimer jo ikke helt at arbeidstakere kjøper seg trimsykler og trækker langs landeveien etter arbeidstid for å få ut svetten. Kanskje hadde bedriften gått litt bedre hvis de hadde lagt igjen mer svette på arbeidsplassen." (Trønderavisa 15.02.82.)

3. FREMSKRITTSPARTIET ØNSKER STØRRE VALGFRIHET FOR ENKELTMENNESKET

Dette er en av de største mytene FrP har klart å spre om seg selv. I virkeligheten vil FrP på punkt etter punkt legge større restriksjoner på folk, tvinge dem inn i mer autoritære systemer, gi dem mindre valgfrihet. La meg nevne noen forslag fra programmet deres.

- Fremskrittspartiet vil gjøre ni-årig skole frivillig. De mener at sjuende-klassinger "fritt" skal kunne velge å bli tapere for resten av livet. Derimot strekker ikke friheten seg så langt som til å la elever og lærere ha innflytelse på pensum i fagene. "Fast pensum i de fleste fag", heter det i en skolepolitisk løpeseddel fra FrP.

- "Karakterer i alle fag opprettholdes, også i orden, oppførsel og flid fra og med fjerde skoleår." (Fra FrPs program s. 50) Valgfrihet?

- Bevilgningene til fri rettshjelp skjæres ned med 31%. (Fra FrPs forslag til statsbudsjett for 1983.) Gir dette valgfrihet for folk som vil gå til sak mot pengesterke firmaer? Gjør dette "den lille manns" kamp mot bryåkratiet lettere?

- "Tendensen til å innføre sivile omgangsformer og sivilt arbeidsmiljø i forsvaret avvises, da dette vil svekke forsvaret." (Fra FrPs program s. 43) Dette må i praksis bety at soldatene ikke lenger skal få gå med sivilt antrekk i fritida, at hilseplikten skal innskjerpes osv. Valgfrihet for enkeltmennesket?

- "Lovhjemmel til å fjerne åpenbart berusede personer på offentlig sted må gjeninnføres." (Fra FrP-løpeseddel.) Politiet har i dag selvsagt mulighet til å fjerne folk som plager eller sjikanerer andre i fylla. Men i sin evige kamp for enkeltmenneskets valgfrihet, mener FrP at politiet skal kunne arrestere folk som er fulle på offentlig sted, enten de plager noen eller ikke.

- Også i abortspørsmålet er FrP for total valgfrihet for enkeltmennesket. Ikke for kvinnen selvsagt, men for stortingsrepresentantene: "Spørsmålet om svangerskapsavbrytelse er et samvittighets- og religiøst spørsmål. FrP stiller derfor sine folkevalgte representanter fritt vis a vis partiet til å stemme etter sin egen overbevisning." (Programmet 1981.) Kan man ta et liberalistisk parti som roper om valgfrihet alvorlig, når det ikke engang vil overlate til kvinnen å ta beslutningen om abort??

- Fremskrittspartiet er for ytringsfrihet og rettssikkerhet - og da spesielt i "kommunistiske diktaturer". Valgfriheten for enkeltmennesket er straks ikke like viktig når det gjelder vestlige terror-regimer. Stortingsrepresentant Ytterhorn dro til El Salvador, satt innelåst på hotellet i en uke og kom tilbake og rapporterte at "valget" hadde gått riktig for seg. Det var et valg som liknet så mye på en farse at selv ikke Høyre ville sende observatører. Enda klarere kommer FrPs holdning til menneskerettene fram når det gjelder u-hjelp. FrP er som kjent mot at Norge skal drive u-hjelp. Samtidig har FrP i Stortinget tatt opp forslag om å bevilge 10 mill. kr. i u-hjelp til Tyrkia - et diktatur med titusener av politiske fanger!

- Man skulle tro det var selvsagt at et liberalistisk parti

gikk mot statskirken. Men nei - også her er stortingsrepresentantenes frihet viktigere enn saka selv: "FrPs folkevalgte stilles fritt i spørsmålet om kirkens tilknytning til staten." (FrPs program s. 14.)

- Like lite stemmer det med FrPs "liberalisme" når partiet mener at "skolen skal bygge på de kriste grunnholdninger". (s.50.) "Annen religionsundervisning enn protestantisk Luthersk skal ikke gis, da denne er grunnlovsfestet som vår statsreligion." (s. 14.)

- FrP mener at kommunene ikke skal bygge barnehager. Det skal overlates til private. Dermed blir enkeltmenneskets valgfrihet redusert. Dels blir det færre barnehager og dermed vanskeligere for kvinner å ta jobb utenfor hjemmet. Og dels vil storparten av barnehagene bli drevet av menigheter, og valgmulighetene mindre for foreldre som ikke ønsker kristen påvirkning i barnehagen.

4. FREMSKRITTSPARTIET VIL BEGRENSE STATENS UTGIFTER

Dette er delvis riktig. FrP vil skjære ned på mange av statsutgiftene - spesielt de som kommer de svakeste til gode. Til gjengjeld vil FrP øke bevilgningene til den posten hvor det sløses aller mest: Forsvaret.

NATO stilte i 1978 krav om at alle NATO-land skulle ruste opp med 3% hvert år i tillegg til prisstigningen. Arbeiderpartiet var og er den snilleste gutten i NATO-klassen. Mens det skjæres ned på det meste ellers, går Ap inn for å øke militærbudsjettet med nettopp 3%. Kristelig Folkeparti og Senterpartiet er enda litt snillere; de vil øke med 3,5%. Høyre er snillest; de ønsker å plusse på 4%. Det er blitt sagt at etter at Høyre overtok er ikke Norge lenger den snilleste gutten i NATO-klassen - vi tar privatundervisning direkte fra USA. Men den virkelige duksen er FrP. På budsjettet for 1983 plusset de på 400 millioner utover det som Høyre hadde foreslått. Det innebærer en økning av forsvarsbudsjettet på 7%. Da tar ikke eleven lenger privatundervisning. Da har han passert læreren - selv ikke Reagan gjør det bedre.

Fremskrittspartiet har også andre forslag som koster penger:

- Verneplikt for kvinner skal innføres

- Politiet skal styrkes drastisk
- USA skal opprette baser i Norge
- "Norske soldater skal ha våpen og utstyr tilsvarende det den potensielle fiende har." (FrPs program s. 43.) Hva dette betyr, kan jeg bare gjette på: Atomvåpen? Langdistanse-kampfly? Hangarskip? Kjemiske våpen? Ett er sikkert: billig blir det ikke.

Flere kunne vært nevnt. Felles for dem alle er at de vil styrke voldsmakten i Norge, gjøre Norge til et mer autoritært land. Erfaringene fra andre land tyder på at opprustning av forsvar og politi heller øker vold og kriminalitet enn minsker den.

5. FREMSKRITTSPARTIET VIL AT NORDMENN OG INNVANDRERE SKAL BEHANDLES LIKT

Her følger utsnitt av partiets program mht.

INNVANDRING

- innvandringsstoppen gjøres permanent og håndheves effektivt.
- innvandrere som er kommet lovlig til landet behandles likt med nordmenn. Enhver særbehandling oppheves.
- innvandrere gis opplæring i norsk språk og norsk levemåte. De forventes deretter å tilpasse seg det norske samfunn.
- selskapet for innvandrerboliger nedlegges.
- kun norske statsborgere skal ha stemmerett.
- opplæring i eget morsmål anses som en privatsak både organisasjonsmessig og finansielt.
- særordninger for nordiske borgere beholdes som idag.
- flyktninger må gis hjelp til å etablere seg. Dersom de ønsker å bli boende, også etter at de kunne ha returnert til sitt hjemland, må de behandles på lik linje med innvandrere.

Dette programmet går i korthet ut på at innvandrere skal få komme til Norge hvis de lærer seg å spise fårrikål og spille hardingfele og ellers blir like blonde og glatte som Carl Ivar selv.

Fremskrittspartiets glansnummer i innvandringspolitikken er at innvandrere og nordmenn skal "behandles likt". Ifølge FrP får innvandrere i dag særbehandling i Norge. Dette er å snu virkeligheten fullstendig på hodet. Sannheten er at innvandrere

diskrimineres på nesten alle livets områder. De har vanskelig for å få jobb. De bor dårligere enn nordmenn. Rettssikkerheten er svak. Sannheten er at innvandrere særbehandles - de utsettes for en behandling som nesten ingen av oss andre ville finne oss i.

Vi bør også huske at 80% av alle innvandrere til Norge er hvite og kommer fra Vest-Europa og USA. Disse slipper forholdsvis lett inn i Norge og diskrimineres ikke. FrP påstår hardnakket at de ikke er rasister. Hvite amerikanere skal behandles på samme måten som pakistanere. Hvis dette var sant, måtte det bety at FrP ønsket at Tyskland, USA, England osv. skulle behandle nordmenn slik FrP foreskriver i sitt innvandrersprogram. Inntil FrP våger å stå åpent fram og si at de mener at nordmenn som flytter til Tyskland ikke skal få ta med seg familien, at en nordmann som jobber i England ikke skal ha krav på sykepenger, at en nordmann som jobber i USA skal trakasseres i timevis på flyplassen når han reiser inn i landet, - inntil FrP åpent sier dette, våger jeg å tro at FrPs innvandrersprogram kun er myntet på de med mørk hudfarge.

Tenk dessuten på hvilket paradoks det er at FrP som er et liberalistisk parti som hyller enkeltmenneskets valgfrihet, er de første på barrikadene i kampen mot at folk beveger seg over landegrensene.

FrP er et klart rasistisk parti som mener at innvandrere skal behandles dårligere enn nordmenn. Det kommer tydelig fram i en artikkel i Aftenposten 20.04.83 (se vedlegg). Der slår Carl I. Hagen blant annet fast dette:

- Innvandrere er velkomne til Norge så lenge Norge har bruk for arbeidskrafta deres.
- De skal kunne sendes hjem så snart vi ikke lenger har bruk for dem.
- Innvandrere (dvs. mørkhudete innvandrere) skal ikke kunne ta med familien til Norge.
- De skal ikke få norske sjukepenger, trygder og sosiale ytelser
- De skal ikke ha stemmerett, verken i stortingsvalg eller kommunevalg.

- Sveits er forbildet. Det innebærer trolig at innvandrere ikke skal kunne organisere seg i fagforeninger eller bli med i politikken.

- Det skal ikke bygges boliger, fritidsklubber, barnehager, religiøse forsamlingslokaler el.l. spesielt for innvandrere. La oss se på hva dette betyr i praksis. FrP er mot å bygge moske, men for å bygge kirker. Moske er særbehandling av innvandrere - siden det er få norske muslimer. FrP er for å bygge idrettsanlegg (i all fall på papiret). Men straks det blir snakk om idrettsanlegg for idretter som dyrkes av mange innvandrere - f.eks. landhockey eller cricket - er partiet skeptisk. Det er særbehandling. FrP har ingenting imot at den kristne ungdommen "særbehandles" ved at kirken får støtte til å drive ungdomsklubber for dem. FrP har ingenting imot at motorungdommen "særbehandles" ved at det bygges motorsentre. Men straks det er snakk om ungdomsklubb for innvandrer-ungdom, der de kan dyrke noen av sine felles interesser, snakke sitt eget språk og bevare sin kultur - da er det "særbehandling". Og når f.eks. Oslo kommune prøver å motvirke noe av diskrimineringen av innvandrere på boligmarkedet gjennom SIBO (Selskapet for innvandrerboliger) - ja da er det "særbehandling".

6. FREMSKRITTPARTIET VIL GI UNGDOMMEN STØRRE ARMSLAG

Fremskrittspartiet er de unge menns parti. FrP får langt flere stemmer fra menn enn fra kvinner og langt flere fra unge enn fra gamle. Tilslutningen til FrP er jamt synkende med alderen. Dette er et paradoks når en tenker på alle de mulighetene FrP vil frata ungdommen. La meg nevne noen av dem:

- FrP hevder at de ønsker å bevilge mer til idretten. Praksis viser det motsatte. 24. mai 1983 behandlet Stortinget et forslag om å bevilge 10 millioner ekstra til idrettsanlegg i fylkene. Bakgrunnen var nedgangen i idrettens inntekt fra tipping. Arent M. Henriksen (SV) foreslo å øke bevilgningen til 20 millioner. SV mente at også dette var for lite, men at Stortinget på denne måten skulle markere symbolsk sin vilje til å hjelpe idretten. Fremskrittspartiet stemte mot SVs forslag: Bare Venstre lot varme ord om idretten følges av handling og støttet SV.

- Fremskrittspartiet mener at kommunene ikke skal drive fritidsklubber for ungdom. De har gang på gang stemt mot bevilgninger til ungdomsklubber både i Stortinget og kommunestyrene.

- Fremskrittspartiet vil privatisere kinodriften. Det betyr flere "fordeler" for ungdom: For det første slipper ungdom i utkantstrøk å gå på kino, siden det er umulig å drive lønnsomt annet enn i tettsteder. For det andre vil prisene trolig stige slik at ungdom slipper å gå på så mange filmer. (Jfr. prisene på private kinoer i f.eks. Danmark.) Og for det tredje vil ungdom slippe å kaste bort tida på sine særinteresser - det vil kun være James Bond og Olsen-banden som kan sendes med overskudd. (Intet ondt sagt om underholdningsfilmer. Poenget er at et bredt utvalg er til fordel for alle. Noen er interessert i opera-filmer, andre i idretts-filmer, atter andre i franske problem-filmer. Et bredt tilbud gir flere mulighet til å se filmer som nettopp de brenner for. Apropos valgfrihet for enkeltmennesket!)

- FrP vil fjerne statsstøtten til spillefilmer. Det innebærer i praksis at bare Olsen-banden kan lage filmer i Norge. Selv Jahn Teigen måtte ha statsstøtte for å garantere Olav den hellige. Statsstøtte gis ikke bare til "smale" problemfilmer, men også til ungdomsfilmer som "Piratene" eller populære underholdningsfilmer som "Hockeyfeber".

- FrP vil oppheve husleiereguleringsloven, oppløse borettslag, heve renten og forkorte avdragstida på lån. Ungdom blir kort sagt nødt til å bo hjemme til lenge etter at de har gifta seg.

- Arbeidsformidlingen skal nedlegges i ei tid der svært mange unge går ledige. (Private skal overta.)

- Med tanke på framtida - en spesiell gavepakke fra FrP: Nedlegg Miljøverndepartementet. (FrPs program s. 33.)

- Og spesielt for den ungdommen som er glad i friluftsliv, badig og fjellturer: Fremskrittspartiet vil oppheve strandplanloven og fjellplanloven. Grunneiernes rettigheter skal styrkes på bekostning av menigmanns adgang til å bade, slå opp telt, fiske, drive jakt osv. Ungdom taper spesielt mye på dette siden mange unge er glad i friluftsliv og få ungdommer er store grunneiere.

7. FREMSKRITTPARTIET VIL TA SEG SPESIELT AV DE ELDRE OG DE FUNKSJONSHEMMEDE

Den danske tegneren Storm P. tegnet en gang en mann som kappet halen av bikkja og ga bikkja restene å gnage på. Slik er FrPs sosialpolitikk i et nøtteskall.

FrP har tatt opp forslag om å bevilge noe mer enn Høyre og Arbeiderpartiet til eldre og funksjonshemmede - blant annet til minstepensjonistene. Disse forslagene er i seg selv beskjedne. Ofte dreier det seg bare om noen få millioner fordelt på titusener av mennesker. FrPs forslag ligger langt etter SVs.

Viktigere er det at FrPs støtte blir peanuts sammenliknet med alle de ekstra utgiftene FrP vil påføre eldre og funksjonshemmede. Minstepensjonistene betaler ikke skatt. De har følgelig liten glede av FrPs skattelette. Få minstepensjonister har egen bil. Det gagnar ikke dem at FrP vil senke bensinavgiften.

Derimot vil FrPs politikk spesielt ramme eldre og funksjonshemmede.

- Minstepensjonistene bruker f.eks. en større del av inntekten sin på mat enn andre grupper. De vil lide hvis FrP lykkes i sin politikk for å få opp matvareprisene (se avsnitt 1).
- FrP vil oppheve husleiereguleringsloven. Mange eldre bor i Oslos indre by, der denne har stor betydning.
- Økte priser på buss, tog og ferjer rammer de som ikke har bil, dvs. mange eldre.
- Karensdager ved sykdom rammer selvsagt de som er mest syke hardest. Eldre og funksjonshemmede rammes lettere av sykdom enn ungdom.

I et intervju i Morgenbladet 01.08.83 trekker Carl I. Hagen opp FrPs helsepolitikk (se vedlegg 2). Han sier bl.a.: "Noen vil kjøpe Mercedes, noen vil betale mye for god helse. Det er makabert at man får lov til å betale for en dyr bil, men ikke for å bli frisk. (...) De som har penger kan kjøpe seg bedre av alt, så hvorfor ikke helsetjenester også. (...) Fremskrittspartiet går inn for full markedsfrihet også på helsesektoren."

Det er lett å parodiere dette synet. Du kan tenke deg et sjukehus der en kommer inn og velger etter tjukkelsen på lommeboka: Prostata til 50.000 for de med god råd og en billigutgave til 10.000 for minstepensjonistene. Når du ligger på operasjonsbordet halvferdig i operasjonen, spør legen: Har du råd til å betale for to timer ekstra eller må vi kutte ut her?

Men la oss se på følgene av "markedsfrihet" i helsestellet:

- Sløsinga vil øke. Det er beregnet at det i USA blir foretatt et par millioner unødvendige operasjoner årlig fordi legene tjener mer penger jo fler de opererer. Vi ser den samme tendensen i Norge i mindre målestokk.

Det er svært store forskjeller fra lege til lege når det gjelder hvor mange blodprøver, urinprøver, røntgenbilder osv. som tas. Det skyldes trolig at enkelte leger ser mulighet til økt fortjeneste i å ta mange prøver som pasientene og staten betaler for.

- Hvis det blir markedsfrihet i helsevesenet vil de som har mye penger kunne kjøpe seg foran køen. Har man mye penger kan man bli operert på dagen. De som har mindre penger må pent stille seg i køen for offentlige sjukehus. Hvis noen leger bryter ut og driver private klinikker for de rike, blir selvsagt køene lenger for de som ikke har råd.

FrPs helsepolitikk vil bringe oss tilbake til den gamle fattigkassa. De rike kan betale seg forbi alle køer. Folk med vanlige inntekter må betale helsa si gjennom høye egenandeler. Gratis helsevesen skal ikke lenger være en rettighet for alle. De som ikke kan betale, skal skilles ut som en egen gruppe - stemplet som "uverdige" og med dårligere tilbud.

8. FREMSKRITTSPARTIET ER MOT BYRÅKRATIET

Det er riktig at Fremskrittspartiet er mot temmelig mange av de lovene som finnes i dag. Det er også riktig at FrP vil legge ned store deler av statsapparatet - f.eks. Miljøverndepartementet og Arbeidsformidlingen.

På den annen side - på utallige felter arbeider FrP for å byråkratisere det norske samfunnet ytterligere. La meg ta

et par eksempler:

- Årsaken til økt arbeidsledighet ligger i Norges økonomiske politikk. FrPs alternativ vil på nesten alle felter forsterke vanskelighetene. Med økende arbeidsledighet blir det behov for stadig flere "straks-tiltak", "ekstraordinære tiltak", "aksjonsplaner" osv. Dette kan sammenlignes med mannen som står i gnistregnet fra et hus som brenner. I stedet for å slukke brannen, er han travelt opptatt med å plastre sårene etterhvert som de dukker opp.

Det er for spøk blitt sagt at den største sysselsettingsvirkningen av de "ekstraordinære" og "midlertidige" tiltakene er på arbeidskontorene. Det trengs flere mennesker til å administrere systemet for hver ny ordning som dukker opp.

- SV mener at alle skal ha rett til å gå til legen gratis. FrP ønsker å bygge ut systemet med egenandeler mest mulig. Partiet har fullt ut støttet utviklingen mot stadig flere sinnrike ordninger for å få pasientene til å betale utgiftene til helsevesenet selv. "Siste skrik" fra Høyre er et klippekort som alle skal fly rundt med og der det du betaler blir notert. Resultatet her er nye skjemaer og flere stillinger i administrasjon. Utgiftene til helsevesenet økte drastisk på 70-tallet uten at servicen overfor pasientene ble tilsvarende bedre. En del av denne økningen gikk trolig nettopp til byråkratisering av helsevesenet.

- FrP er svært opptatt av trygdemisbruk. Partiet har selv sagt rett i at mange prøver å karre til seg penger de ikke har krav på. Men hvordan kan vi sikre oss at ikke en krone kommer i uverdige hender? Det finnes bare en måte: gjennom et kolossalt byråkrati som sjekker og dobbeltsjekker de trygdete, som går på husbesøk og kontrollerer bankkonti og bilregistre. Det er både billigere og mindre byråkratisk å dele ut trygd til noen "uverdige" enn å detaljkontrollere alle.

9. FREMSKRITTPARTIET VIL SIKRE FOLK ET FRITT VALG MELLOM BIL OG KOLLEKTIV TRAFIKK

På dette punktet taler i grunnen FrPs program for seg selv:

TRAFIKKFORHOLD

- hastighetsbegrensninger gjøres mere fleksible. Lav hastighet der det er stor fare for alvorlige trafikkulykker og høyere hastighet (opptil 110 km/t) der veiene er av motorveistandard.
- det tas sikte på en rimelig balanse mellom hensynet til gående, syklende og bilistene. Bedre fremkommelighet må prioriteres også.
- det vises varsomhet med begrensninger på parkering.
- statens utgifter til riksveier over statsbudsjettet skal benyttes til dette formål og intet annet.
- Utrykningspolitiet må legge mer vekt på fremkommeligheten i trafikken og mindre vekt på radarkontroller på gode og oversiktlige veier. "Lusekjørere" er ofte den største fare for trafikken.

Trass i en del ullent politikernesnakk som f.eks. at "Bedre fremkommelighet må prioriteres også", skulle dette være temmelig klart:

- Høyere fartsgrenser som betyr flere ulykker
- Motstand mot fartsdempere og 30 km.-grense der barn leker (FrP har stemt mot dette gang på gang i kommunestyrene)
- Mindre hensyn til gående og syklister. Mer hensyn til bilene
- Færre begrensninger på parkering og dermed flere biler i sentrum av byene
- Statens utgifter til riksveier kan ikke brukes til å bedre T-banesystemet i Oslo
- "luse-kjørere" er ofte den største faren i trafikken.

I en løpeseddel utgitt av Oslo FrP heter det at "Et 'bilfritt' sentrum blir et tomt og øde sentrum".

Vi ser her hvordan FrP setter hensynet til bilene foran helheten. Alle de hundrer som hvert år dør i trafikken bekymrer lite. Ei heller de tusener som blir kvestet. FrPs politikk vil tvinge utallige mennesker fra buss og tog til bil. Dermed blir forholdene enda vanskeligere for de som er avhengig av bilen: yrkessjåfører, drosjer, funksjonshemmete, folk som bor kronglete til.

FrP er ikke villige til å se på hele regninga, når de sammenlikner bilen med buss og tog som transportmiddel i byer og tettsteder. Statens utgifter til veinettet tas ikke med i regnestykket. Heller ikke utgiftene til helsevesenet. Eller

utgiftene for Norge som nasjon til drivstoff. Forskere har sammenliknet energikostnadene for USA og Japan for transporten mellom to store byer som ligger omtrent like langt fra hverandre. Storparten av persontransporten mellom Tokyo og Osaka går med tog. Tilsvarende er privatbil vanligste transportmiddel mellom New York og Washington. Det er regnet ut at Japan sparer mangfoldige milliarder kroner i energiutgifter på dette.

10. FREMSKRITTSPARTIET ER FOR LIKESTILLING

Reint formelt er FrP for likestilling mellom mann og kvinne. Alle skal ha den samme sjanse. FrP ønsker lik lønn for likt arbeid. Det er bare den "forserte" likestilling FrP er motstander av. "Forholdet mellom kjønnene skal følge en naturlig utvikling uten innblanding av offentlige organer", heter det.

I praksis kan FrP vise til dette:

- 11% av FrPs representanter i kommunestyrene er kvinner. Det er i særklasse lavest blant norske partier. SV "leder" med 43% og alle andre partier har over 20%.
- FrP vil avvikle likestillingsombudet.
- FrP er mot alle former for kjønnskvoltering enda all erfaring viser at kvinner får de dårligste jobbene.
- FrP mener at kommunene ikke skal bygge barnehager. De skal overlates til private. Trass i alt snakk, uansett hvor mye Hagen prater, kommer han ikke bort fra at det vil bety at færre kvinner kommer ut i arbeidslivet.
- FrP er ikke for sjølbestemt abort (se avsnitt 3).

**For frihet, forenkling
og sunt folkevett.**

Fremskrittspartiet

Innvandrerpolitikk og liberalisme

Av Carl I. Hagen, Fremskrittspartiets leder

AFTENPOSTEN 20/4-83

I to innlegg i Aftenposten mener Bjørn Chr. Borch (sp.) å ha funnet en motsetning mellom Fremskrittspartiets tilslutning til liberalistiske og markedsøkonomiske prinsipper og partiets innvandrerpolitikk. Borch fremholder at en fri markedsøkonomi ikke bare innebærer fri bevegelighet av varer, tjenester og kapital, men også fri bevegelighet av arbeidskraft. På denne bakgrunn har Broch bedt meg forklare hvorfor Fremskrittspartiet ikke går inn for fri innvandring til Norge.

La meg straks fastslå at Fremskrittspartiet er tilhenger av å kunne gjøre nytte av innvandreres arbeidskraft når det er behov for denne. Norsk innvandrerpolitikk har imidlertid tatt sikte på å integrere innvandrerne i det norske samfunn og overta det fulle ansvar for innvandrerne og deres familier, også når det ikke lenger er bruk for deres arbeidskraft. Man gir dem endog særfordele i form av f. eks. et eget boligelskap. En slik politikk har konsekvenser langt utover det man vanligvis forstår med markedsmessig frihet, dvs. bevegelighet av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft. Det man gjør er faktisk å importere nye statsborgere og sosialforpliktelser.

Carl I. Hagen

Det er nettopp disse tilleggsforpliktelsene Fremskrittspartiet er imot. I tillegg kommer at fri bevegelighet måtte gjelde også varer, tjenester og kapital og ikke bare arbeidskraft. Det måtte også gjelde for alle land, ikke bare Norge.

Vi ville, ut fra vår markedsøkonomiske grunnholdning, akseptert innvandring dersom vi hadde hatt det sveitsiske system i Norge. Den som vil innvandre til Sveits, må i likhet med i Norge, først kunne dokumentere at han har sikret

seg arbeide i landet. Forskjellen fra Norge ligger i at en innvandrer til Sveits normalt bare vil bli ansatt som sesongarbeider, og da vil han ikke kunne få en arbeidsavtale for mer enn seks måneder. Fortsatt arbeidstillatelse i Sveits etter at disse seks måneder er utløpt, er avhengig av at innvandreren kan sikre seg en ny seks måneders arbeidsavtale. Dertil kommer at slike korttidsarbeidere ikke har adgang til å ta med seg famillemedlemmer inn i Sveits. Det er m.a.o. fra første stund klart for innvandrerne at de ikke kan regne med å slå seg ned i Sveits for godt, og at det ikke er meningen at de skal integreres i det sveitsiske samfunn. Dette innebærer selvsagt en sterk letelse i vertslandets forpliktelser, noe som gjør det mulig for Sveits å føre en langt mer liberal innvandrerpolitikk enn andre land. I en slik situasjon er det jo behovet på arbeidsmarkedet, altså markedet, som til enhver tid bestemmer hvor mange innvandrere som befinner seg i Sveits, og ikke politiske organer.

Såvidt jeg kan se, innebærer den sveitsiske innvandrerlovgivning en fornuftig og rimelig avveining mellom innvandrernes og vertslandets interes-

ser. Ordningen fører til at svært mange innvandrere har fått nyde godt av det høye lønnsnivået i Sveits. Når de vender hjem, har de hatt mulighet for å bringe med seg oppspart startkapital, samtidig som de har kunnet gjøre bruk av nyttige lærdommer og erfaringer fra et høyt utviklet samfunn. Samtidig har man unngått de konflikter som ofte følger med når folk av forskjellig kultur, religion og moralforestilling kommer tett inn på hverandre.

Med dette skulle det være klart at Fremskrittspartiet ikke har noe imot fri bevegelighet av mennesker over landegrensene, så lenge man begrenser seg til arbeidskraften og ikke påtar seg en rekke sosiale forpliktelser både overfor innvandrerne og hans famillemedlemmer.

Resultatet av den nåværende politikk er innvandringsstopp og blokkering av nær sagt all bevegelse av mennesker over landegrensene, noe som er meget nødvendig når det står kanskje 10-talls millioner mennesker klare til å komme hit under de gjeldende betingelser for innvandrere. Før det kan gjøres noe med dette, må livsbetingelsene her endres til det sveitsiske system.

Hagen-melk til 6,38

Konsekvensene av Carl I. Hagens forslag om bortfall av prissubsidier vil bety at en liter H-melk vil koste

kroner 6,38. Dette får Dagbladet opplyst i Norske Meieriers Salgssentral.

Av HANNE GAMNES

En liter H-melk koster i dag kr. 4,05, med Hagens forslag til statsbudsjett for 1984 vil prisen øke med kr. 2,33 pr. liter melk. For en kilo gouda (Norvegia) som i dag koster 39 kr. pr. kilo, vil Hagens pris være kr. 47,65, altså kr. 8,65 mer enn i dag. For øvrig vil hans forslag, som selvsagt ikke blir vedtatt i Stortinget, innebære prisøkninger på kjøtt, mel og alle andre jordbruksprodukter.

Ingen skjønner helt hva Hagen vil med sitt budsjett. Finansdepartementet kan ikke gi noen redegjørelse for konsekvensene av det, rett og slett fordi budsjettforslaget er for ufullstendig.

Men enkelte ting kan vi lese oss fram til i det budsjettokument Hagen har levert fra seg i Finanskomiteen. Vi tar med noen av hans forståelige for-

slag som det ikke skulle være vanskelig å begripe virkningene av.

Hagen vil løse en del av arbeidsledighetsproblemet ved å sørge for at det blir mellom fem og ti tusen nye arbeidssøkere færre på markedet neste år. Sannsynligvis tenker han her på nær ti tusen færre kvinner, fordi disse skal unnlata å søke arbeid ved at ektefellebeskatningen endres.

Hagen vil at det skal bli vanskeligere og mindre lønnsomt å bli syk. Han vil ha to karensdager, en sykelønn som bare gir 80 prosent av vanlig lønn, og han vil senke arbeidsgiverperioden fra 14 til 10 dager.

Hagen vil ha dyrere barnehageplasser. Han vil ta bort forsørgerfradraget og redusere foreldrefradraget. Han vil for all del ikke ha noe lønns tillegg i 1984. Han vil redusere støtten til jordbruket, men det er ikke

sagt noe om hvor mye og hvilke deler av støtten. Hagen ønsker dessuten at Norge skal trekke fordel av sin U-hjelp ved å bruke bistanden til å sikre Norge markedsandeler i U-land.

Fra Dagbladet

9/11-83.

Carl I. Hagen: Høyre hindrer den privatfinansierte helsetjeneste

- Høyre-regjeringen fratar folk muligheten til å få de helsetjenester de er villige til å betale for selv.

Av Stig Michaelsen

Det er Carl I. Hagen, Fremskrittspartiets formann, som med disse ord kaster seg inn i debatten om private helsetjenester.

- De nye lovene om kommunale helsetjenester setter en effektiv sperre for private helsetjenester her i landet. Sosialminister Leif Arne Helø presenterer et vrengebilde av virkeligheten når han hevder at de nye lovene vil stimulere den private supplementshelsetjenesten og skape en geografisk spredning av disse tilbudene, fremholder Fremskrittspartiets formann, Carl I. Hagen.

Full kontroll

- De nye lovene gir øvrigheten full kontroll over den

private helsesektoren. Bare de privatpraktiserende leger som har fått anledning til å inngå avtale med kommunen, har lov til å etablere praksis. De nye lovene stimulerer de privatpraktiserende legene kun til å arbeide mindre, fordi de vil få svært lite igjen for å arbeide maksimalt. (Stykkpris-refusjonen er redusert fra 65 pst. til 25 pst.) Resultatet er et dårligere og mindre effektivt tilbud på den private helsesektor.

- Du kunne tenke deg at leger etablerer privat praksis uten avtale med kommunen?

- Ja, absolutt - men sosialminister Helø har sagt ifra at det ikke vil bli gitt tillatelse til sådan praksis. Det er mange leger som kunne tenke seg å etablere sin egen praksis, selv om de vil være uten offentlig driftstilskudd eller refusjon. De vil naturligvis måtte kompensere dette på en måte - enten ved å arbeide mere eller ved å ta høyere betaling av kundene. Men det gis ikke anledning til å ta høyere betaling, selv om

tusenvís av mennesker er villige til å betale for sin helse.

Full markedsfrihet

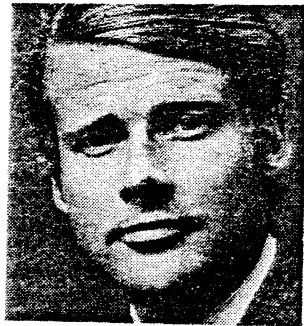
- Fremskrittspartiet går inn for full markedsfrihet også på helsesektoren. De leger som mener de er kompetente og som tror de kan leve utelukkende på grunnlag av pasientenes egenbetaling, må få lov til det.

Likeledes må folk gis frihet til å betale fra egen pung hvis de ønsker private helsetjenester.

I første rekke er det snakk om å løse kø-problemene i den offentlige helsesektor. Når folk selv er villige til å kjøpe seg ut av den offentlige køen, burde myndighetene bare være glad til. Ventelistene øker, og nye medisiner og behandlingsmetoder gjør det offentlige helsetilbudet stadig mer mangelfullt. Det er bare ved å tillate privatfinansierte helsetjenester vi kan løse dette problemet.

- Du går inn for private klinikker?

- Ja, det bør gis anledning til etablering av private helsetjenester både i form av almenpraktiserende leger og hospitaler. Det er merkelig at folk selv får lov til å bestemme hvor mye de skal

Carl I. Hagen inn i debatten om privat helsetjeneste.

bruke til enten bil eller hus, men ikke noe så vesentlig som helsetjenester. Noen vil kjøpe Mercedes, noen vil betale mye for god helse. Det er makabert at man får lov til å betale for en dyr bil, men ikke for å bli frisk - særlig når det offentlige helsetilbud ikke strekker til.

- Sosialminister Helø er betenkt over en utvikling i helsesektoren i retning av et to-prissystem?

Betale for helsen

- På alle andre områder i samfunnet er man fri til å bruke pengene slik man selv ønsker. De som har penger kan kjøpe seg bedre av alt, så hvorfor ikke helsetjenester også? Men privatfinansierte helsetjenester kommer ikke bare dem til gode, dette er jo et spørsmål om hvordan folk er villige til å bruke pengene. De fleste er villige til å betale ganske mye for helsen. Dessuten vil køene for offentlig behandling avta når flere og flere tar av egen pengepung for å få behandling, sier Carl I. Hagen, som mener de nye helselovene ikke stimulerer den geografiske spredningen av private helsetjenester.

- Med et privatfinansiert helsevesen vil leger slå seg ned der det er behov og ønske om det. Hvis en lege vil slå seg ned og etablere seg etter endt utdanning på hjemstedet sitt, kan han risikere å bli nektet. Regjeringen har basert seg på argumentet om at det i Oslo er overforbruk av leger, at folk flyr til legen fordi de er selskapssyke. Spør man hvem som helst i Oslo om det er lett å få legebehandling, vil man straks få et negativt svar. Og folk betaler ikke egenandelen hvis de ikke tror det er noe galt.

-Omlagging av budsjettene - Ap-representanten Kjeil Bohlin i Stortingets sosialkomité mener at det offentlige helsevesen kan løse kø-problemer og øke kapasiteten ved en omlagging av fordelingen til de forskjellige budsjettposter?

Talemåter

- Det er jo bare talemåter, jeg har ikke registrert noen konkrete forslag fra Bohlin. Vurderingen av fordelingspolitikken er

noe som pågår hele tiden, og naturligvis kan meget gjøres innen den offentlige helsesektor for å dra maksimalt nytte av helsebudsjettene. Men den aller beste løsningen er å slippe til fri konkurranse på helsesektoren.

- Men hva med kontrollen av eventuelle privatfinansierte klinikker? Enkelte mener at profittmotive i helsevesenet kan føre til lettvinnt og skjodesløs behandling for å få maksimalt med pasienter?

- Det finnes intet bevis for at private hospitaler og leger er mindre ansvarsfulle enn offentlig ansatte. Tvertimot vil privat legebehandling måtte anstrenge seg for å være best mulig. Intet ryktes så fort som dårlig legebehandling, og i en fri konkurransesituasjon vil man gjøre sitt tilbud så godt som mulig nettopp for å drive lønnsomt. Markedsmekanismen er den beste kontroll, bedre enn den kontroll vi har med den offentlige helsesektor, fremholder Carl I. Hagen.

Hagen: Høyre hindrer privat helsetjeneste

Forts. fra side 1

KV 139 SE 10/431

Obs!! Valg- ekstra. Obs!! I dag: Frem- skrittspartiet

Fremskrittspartiet i Lillehammer har tatt to mandater i kommunestyret, og det til tross for at partiet ikke har hatt noe valgprogram å by sine velgere. Og partiet vet ennå ikke hva de skal gjøre i kommunestyret. — Dette kom så brått på meg, jeg har ikke en gang fått lest hele programmet som jeg har fått av partiet sentralt, sier en av de to kandidatene. Vidar Solli. Han er 18 år, tidligere kasserer i AUF, og nå formann i Lillehammer Fremskrittsparti.

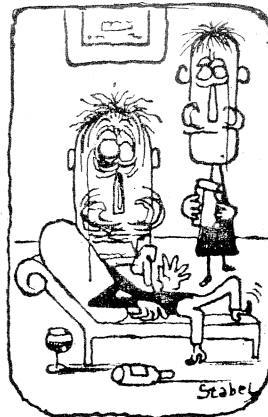
— Dere har ikke program og har ikke drevet valgkamp. Hva kan vi vente oss av Fremskrittspartiet i Lillehammer kommunestyre, Vidar Solli?

— Valgkamp har vi hatt, vi hadde stand en dag og har delt ut noen løpesedler. Vi kunne vært mer aktive, men vi er veldig nye og har rett og slett ikke fått tid til å lage noe program. — — —

— Blir dere et haleheng til Høyre?

— På ingen måte. Vi skal nok finne på noen saker som vi kan kjøre på, men vi trenger litt tid. — — —

— Er du for eller imot OL i Lillehammer?

— Jeg har ikke lest alle utredningene og vet ikke riktig hva jeg skal mene.

— Hva mener FrP i Lillehammer om lokale strids-spørsmål som salg av Birkebeinern og badeblokka i Folkets Hus?

— Jeg vet ikke, jeg er jo ganske ung og har ikke fått satt meg inn i disse spørsmålene.

— Bør vi ha idrettshall på Stampesletta eller Jorekstad, Solli?

— Det har jeg ikke tatt stilling til.

Arbeiderpartiet har hatt flertall i Lillehammer siden krigen, og således vært med på å styre utviklingen. Hva burde vært gjort annerledes i Lillehammer?

— Det er det litt tidlig å svare på, først må jeg få tid til å sette meg inn i politikken. Jeg er skoleelev og har aldri hatt noen direkte interesse av politikk.

— Men nå må du sette deg inn i politikken?

— Ja, Fremskrittspartiet i Oppland skal snart ha et kurs med oss, og da vil vi vel sannsynligvis lære litt mer, bli skolert som Carl I. Hagen sier.

— Hvor mange medlemmer er det i lillehammer FrP?

— Jeg har ingen oversikt ennå, laget er så ungt.

— Ti, femten, tjue...?

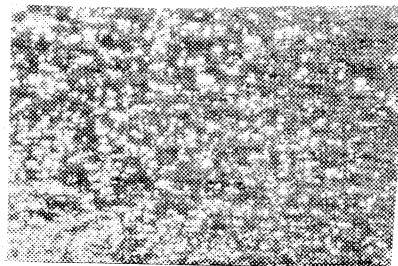
— Vi er omlag ti aktive.

— Når får vi vite hva Fremskrittspartiet vil gjøre i Lillehammer kommunestyre?

— — —
Vi får sette oss ned og tenke litt så finner vi nok på noen saker vi kan konsentrere oss om. Jeg har heller ikke fått tid til å lese hele partiprogrammet som Fremskrittspartiet sentralt har sendt ut, men jeg kan jo si at jeg blir mer og mer enig desto mer jeg leser, sier Vidar Solli.
(«Dagningen»,
15/9-1983)

— — —
— Det stilleste vann har som regel sine grunner for å være det, uttalte forfatteren Diderik Fram jr. da vi forela ham ovenstående tidlig i dag morges. Uttalelsen hører etter vår mening ikke til herr Froms beste. Snarere tvert imot. Når vi likevel trykker den er det fordi herr From selv lot til å være *meget fornøyd* med uttalelsen. Kanskje er det *min* feil. Kanskje uttalelsen i virkeligheten hører til herr Froms *aller beste uttalelser!!* Hvem vet??!! Ikke jeg iallfall!! Snarere tvert imot.

På vegne av
NORSK DUSTEFORBUND
Darwin P. Erlandsen
president

Alf Skjeseeth
Per Bangsund
27/3.84

①

Arbeiderbladet på slutten av -70-tallet hadde en serie artikler om fremmedarbeidere i Norge som medførte at

etter det ble medarbeiderne (vikarer) Innvandrerstopp Da valgte de å kutte ut den type stoff inntil videre SAmtidig som det er den type stoff som har gitt Fremskrittspartiet, som politisk bevegelse, mest vind i seila.

Det er litt udefinerbart og den derre frykten for inntrengere de tar boligene, jentene våre etc.

det etableres ikke bare fremmedhat, men fremmedfrykt det er et ganske viktig element.

Vi har å gjøre med FP i KK vært opptatt av og ikke undervurdere dette her.

At det er lett å finne komiske trekk Hagen.

Etter siste valg var det langt flere som skjønnte alvoret.

Vi har blant annet hatt reportasjer om maskineriet i FP, organisasjonen dere hvordan de jobber.

Et rent arbeidsmessig stikkord - de har et palass av kontorer i Kongensgt.

Lørdagsreportasje: Her kommer Hagens menn, Hagens slips Meningsmåling etter valget viste oppslutning på nesten 10 %.

En ungdomsgreie helt nylig (reportasje)

Hva er inntrykket av den jobben der ?

Hva hadde dere venta å finne ?

Kosta bort siste rest av den intellektuelle og narraktige greia som dem hadde fra -60 og -70-åra med Anders Lange og ytre høyre.

Og så har Hagen tatt med seg det beste av administrasjon og organisasjonskunnskaper fra Tate and Lyle og lagd en syntese ut av det.

"Sukkerungen" - Hagen. Han var adm. dir.

Vi skrev i den reportasjen om veien fra kennelen i Asker som blir stående som en kuriositet i norsk politisk historie, men FP har bestått som noe helt annet. Samtidig er det en rød eller blå tråd fra Anders Langes første forsøk på å lage parti i Norge på -50-tallet og fram til dagens. Du har det samme miljøet og egentlig de samme ideene, som bare skifter litt karakter i forhold til den økonomiske virkeligheta - som i andre partier. Hvis økonomien blir snudd på hue igjen i Norge så vil dagens fremskrittsparti splittes opp og det vil få tilbake mye av det opprinnelige som Anders Lange sto for. Vi snakket med Hanna Kvanmo i går, og hun sa det at FP har uttalt - de prøver å renske opp og skaper prinsipper. De er villig til å få prinsipper som passer med Høyre. Og der har de feila litt - stemmer det med deres erfaring ?

Det er jo generaltabba til Hagen at han begynner å lage prinsipper for et sånt parti for da må de stå ansvarlig på en eller annen måte . Da blir det en helt annen type parti enn det det har vært til i dag. Det er farlig sett ut fra deres synspunkt. Dette med program og prinsipper. De kan bare være ansvarlig overfor uansvarligheten. Det er en protestmentalitet som ikke treng sammenheng mellom standpunkter og konsekvens av oppfatninger men som er enkeltsaksprotester. Det er det som har vært og er deres spesialitet. De representerer hele tiden holdninger i stedet for prinsipp. En holdning er noe du kan endre med et skuldertrekk, prinsipp har du fra landsmøte til landsmøte, i fire år.

Hagen tar så åpenbart sikte på å bli støttestatsråd, komme ved kongens bord. FP vil, ihvertfall i teorien, kunne bli et støtteparti for Høyre allerede i 1985. Det er vi ikke interessert i sier Hagen, men i 1989 derimot.

Dette går jo også på at sentrumspartiene blir stadig svakere hvilket er sannsynlig. Senterpartiet er definitivt forbigått av FP. SV har stabilisert seg som landets 3. i verste fall 4. største parti

Hva er det ved FP som appellerer ?

Vi diskuterte spørsmålet om det gikk an å angripe det vi kaller, alment, byråkrati og formynderstat, den type FP-spesialiteter, om det går an å angripe sånne tendenser fra ventre, eller er det nødtt til å bli reaksjonært, det er en interessant diskusjon nå. Gjøre noe med det som avisstoff som går på hele reguleringsbyråkratiet.

Alle har vel sine erfaringer fra offentlige kontor. Det er faen ikke bare Hagen som med rette kan reagere. Det slår an og det med en viss rett.

For arbeiderbevegelsen har det jo vært litt sånn at man har forsvart byråkratiet ved ikke en gang å kalle det byråkrati. Folk har klaga over skjemavesen, trygdevesen og uvesen. Så har man sagt at hvor er ditt sosiale ansvar. Vi har via dette, om ikke hjulpet han frem, overlatt det til Hagen.

Dessverre har du nå en kjempedebatt om kooperativisme, stat hvor de prøver...

Tidsskrift:

Fåes på Tronsmo, to siste nummer: Den nye klassen temahefter. Veldig spennende de handler ikke om noe sånt fremskrittspartiaktig, men handler om forsøk på å formulere en form for tilsvarende kritikk fra venstresida. Det har vi ikke hatt i Norge før.

Vi har en del tips på kutt fra tidligere TV-debatter med Karl I. Hagen.

Ja-holdning i det offentlige osv. klare forenklinger Dette er han ekspert på. Bl.a. en lokal Alta-aksjon fordi han møtte skjemavesenet da han skulle bygge hus. Han ville legge seg foran huset. Da kom han for seint Alt det der er nytt fordi det som FP kommer fra det hadde aldri noe sånn appell eller noe som helst Etter EF-kampen i 1973 74 når venstresida begynte å miste kraft og høyresida ble smuldra opp og Anders Langes sitt parti slo sprekker etter at han var død det var en prosess fra da og opp til -76, -77 hvor det som er som idag sprang ut av den prosessen i de åra. Det som er interessant er jo å finne ut det sosiale og økonomiske grunnlaget for at de klarte å

få ut det det der for det var jo akkurat de samme folka som laga dagens FP som på -60 og -70-tallet drev med kjellerbevegelser og tilslutta alt sånn mulig slags internasjonal antikommunistiske ligaer - de bærende kreftene er de samme folka.

Hva skjedde i Norge midt på 70-tallet som gjorde at de som klarte å ta vare på den siste rest av sånn ytre høyreorganisering plutselig greide å lage et parti med en sånn appell. Det kan ikke bare skyldes den glattslikkinga til Hagen - jeg synes det er litt farlig å legge først og fremst vekt på rasismen, det må være noe annet og.

Mener du nå at de som etterhvert blei med i FP sosialt sett kom fra samme sted som aktivistene på ytterste høyre fløy.

Det er både og.

Den vanlige politiker - en kommandørkaptein her, en skipsreder her, Marcussen er kaptein, en frifant som Gundersen som i sin tid var en ganske dyktig intellektuell som kanskje er det ennå på sine premisser.

Men fettern diskutert politikk med folk i Nasjonalt Folkeparti i 60 og 70 tallet så de er gode venner.

El Salvador-observatører.

En miniutgave av det kåseriet du etterlyste så er det sånn at allerede rett etter krigen så var det sånn på borgerlig konservativ side en sånn motstand mot det at vi er alle i en bås, fellesprogram og fellesregjering og alt det der. Du hadde en sånn sånn høyreopposisjon av folk som overhode ikke hadde stått på Quisling sin side , som hadde vært motstandsfolk og lenge før Nato og den kalde krigen så var det en form for sånn - toppfolk hadde internasjonale kontakter og midt oppi dette her LIBERTAS og så hadde du han gjerne Anders Lange som først prøvde å organisere mot landssvikoppgjøret og hadde ymse forsøk på å stifte parti og fellesparti med Folk og Land-kretsen.

På slutten av 60 tallet så døde dette her mer eller mindre ut . I 1957 hadde du forsøk på en partistiftelse av liberalistisk folkeparti.

Hvis man leser programmet dere var det en slags forløper utfra datidas sosiale og økonomiske forhold for fremskrittspartiet.

Så døde det hele ut og så først da Høyre, eller Hambro døde ut av politikken så fikk du nye krefter som ville gjøre Høyre om til et folkeparti. Det var den eneste måten å konkurrere med arbeiderpartiet.

Da fikk du en enorm opposisjon både blant de etablerte storborgerne og blant ungdommen. Det kom veldig tidlig på 60 tallet. Og disse begynte å organisere seg på tvers innad i partiet og hadde eget rom på Høyres hus og kalte det for bridgelaget, ABC og sånt. Kan hende de hadde kortstokk, men de satt og diskuterte bekymringsfullt framtida til Høyre og alle de konservative verdiene og så med bekymring på at Høyre skulle bli et folkeparti. Alt som hadde med folk å gjøre var fordummende og farlig. Dette var kimen til det hele og så fikk du etterhvert som åra gikk - de smelta sammen - disse som alltid hadde vært i opposisjon etter krigen til Hambro etc. Disse som på begynnelsen av 60 tallet var bekymra for at Høyre skulle bli folkeparti. Og Anders Lange og kretsen rundt han. Dette er de viktigste elementene til masseorganisasjonen på slutten av 60 tallet og det som ble Anders Langes parti.

Anders Lange ville jo ikke ha parti. Det var de organisasjonfolka dels fra Høyre som ville det. Lange var blitt så gammel og det var blitt så mange som hadde sluttet opp om flokken hans og kennelen ble liksom sprengt og han mista styringa og han var misfornøyd med det som skjedde og han var mye mer i retning brun enn de andre. Eksempel på hvordan han reagerte var at han inngikk avtale med de som eier Malla og om å få leie der. Dit inviterte han disse helt rabiater som han sjøl har fortalt om, som kom med Mein Kampf utpå kennelen og ville diskutere sånt med ham. Så hadde han bierstuben i kjellern på Malla og det var bare for de virkelig blåbrune folk og det var hans form for å opponere mot de han følte tok makta - som ville styre han.

Karl I Hagen hadde den oppfatning allerede i 1973 på Sagamøtet at Lange var et intermesso, men nødvendig i PR-uttelling. Han døde høsten 74.

Hva slags type folk er det som sitter i ledelsen og på en måte er partiet ?

Et av temaet i reportasjen var å kikke på Fp's maskin. De har ikke noe svært partibyråkrati på noen måte.

Jeg traff en bulldoser, "Bjørn Notheim (?)" Hagens slagbjørn, flink organisasjonsmann, et vidunder til å fikse og veldig imøtekommende. Han viste oss rundt i timevis .

Det som må være artig for dere å kikke litt på må bl.a. være måten de driver nominasjon på som er rein amerikansk valgkamp x 2. De har først utlyst stillingen som det heter som skal opp på stortinget der og der. Landsstyret har vedtatt hvilke fylker de satser på - så skreller de bort resten - f.eks. Finnmark hvor de veit at de ikke har sjans i helvete. Satser på de fylkene og kjører sånn fri nominasjon, individuell, fri konkurranse i ordets rette forstand.

De finner fram til kandidater som vil stå på første plass og liksom forsvare den plassen for å bli stortingsrepresentant Det er virkelig survival of the fittest - de skal tåle en valgkampe, all drittkastinga, alle fysiske anstrengslene, kunne det som er nødvendig av program og argumenter.

Får de støtte økonomisk av FP ?

De som blir nominert blir kjørt fram i partiet i de prioriterte fylka for alt det er verdt både fylkespolitisk og sentralt. Slik som det er nå er det på amerikansk vis at de sjøl finansierer valgkampen.

Spørre Sandberg....

En del av det de skal bygge opp til kandidaturet er at de skal være dreven i TV-opptredner (altså Sandberg fra NRK. På partikontoret har de videoutstyr, og treningsrom og der kjører de hverandre hardt hvis de begynner å stamme foran kamera. Jeg ble ganske imponert jeg, for å si det sånn.

Det er bare tull at det er bare Hagen, som han sa han Rotheim (?) Hagen fikser politikken og han organisasjonen. Han la seg aldri oppi hva Hagen gjorde i Stortinget. Og det var ikke snakk om at Hagen skulle komme å vise han hvordan han skulle drive organisasjonen.

Du spurte om hva slags folk det er - det vet vel egentlig ingen noe om - de har få medlemmer og det går jo an å se på valglistene. Det er jo offentlige papirer. Hva slags yrker, det må kun bli gjetninger om hva slags folk som er aktivister - endel kan finnes ut av harde fakta og lurt å følge med i FREMSKRITT - den er veldig dårlig, her har man mye å lære av dere, sier dem.

Verver de medlemmer ?

Ikke så veldig mye, men de har jo planer om å gjøre noe med det, men nå er det valget i -85. Han er ram til å prioritere det som er viktig.

Det går sikkert an å besøke dem, men jeg ville kanskje gjort det litt sånn inkognito. De har et apparat med bare tre ansatte der. Men de har forskjellig, de har forlag, de har en svær duplo trykksak og i toppen sitter Petter Myhre sikrer ungdommen. Han er blitt kommunalråd i Rådhuset. De har absolutt noen flinkinger, noen 24-åring som kommer bak. Det de har i Kongensgt. er pga Ekbo hvis far eier hele skiten. De har fått deler av den gården. Den er jo litt typisk at de setter annonse i FREMSKRITT hvor de ber om å få kontorutstyr fra noen som har litt ekstra. De er ikke så søkkrike. Det de får av statsstøtte er øremerka til valgkamp og at de skal komme inn på stortinget med enda fler for da vil de få tidobbel støtte. I 4 på Stortinget er målsettinga og klarer vi ikke det så har vi driti oss ut.

De setter målsettinga tidlig og setter i gang å slåss. Men vi veit jo litt om hva slags folk de er for på de største stedene utenom Oslo hvor de har fylkesorganisasjoner er det veldig mye folk som har starta og f.eks. drevet fram et reklamebyrå. Som er blitt størst i distriktet Sånn som han som er industripolitisk leder for det industripolitiske utvalget Drammen - han heter Roar Elvenes, eller noe sånt, forøvrig dømt for momsunderslag.

Han har kommet i likviditetskrise og brukt momsinnbetalingen til bl.a. å betale folk lønning. Da ble han i følge den gamle momsloven dømt. Det gjør at den fyren der begynner å grine hvis du snakker med han om det av redsel for at du skal skrive om det. Samtidig er det mye av det som er hans idealisme for å stå på i forhold til partiet for han mener at han har sett så mye idiotregler som at det at han skal dømmes på den måten når han egentlig ikke har gjort noe ulovelig. Og det må KK forstå, jeg har betalt lønninger til de ansatte og heller utsette innbetalinga til staten. Det må jo KK være enige i er bedre.

Det er mange av dem som gjennom virke som næringsdrivende har opplevde mye sånt og har en sann glødende idealisme. Han har en lignende bakgrunn han organisasjonsbuildoseren handelsreisende, kremmer. Da jeg spurte om hans politiske motivasjon så var ikke det så mye høytflyvende idealistisk økonomi, men det var sann - skal ikke legge hindringer i veien for den som vil gjøra no'.

Hvis man ser på, som helt klart også er profilen, den opposisjonen mot politikere. Jeg har også et inntrykk at Høyre har stått for det. Det har jeg et vagt inntrykk av at de har gjort i de siste tyve, tredve åra.

Hva er liksom det spranget FP har gjort? Høyre har liksom kjørt, ikke minst i kommunene, hvor de har vært i opposisjon, staten bruker altfor mye penger og hele den greia der.

Hva er det spesifikke spranget til FP, hva er det som har gjort at de har fått æren fra det da?

Jeg tror det må være, bl.a. ihvertfall, at Høyre mye mer har vært en del av systemet. Det er jo en fare for Hagen, sett fra hans synspunkt, å bli for lik de andre partiene.

Det er skjellsord i partiet å se ut som franske politikere. Det er en form for Høyre-ankerisme på et eller annet nivå? De kjører veldig på på det at de kjører folkets sak.

Så er det jo det at de har klart å binde disse holdningene sine til, om ikke sann folkebevegelse, så ihvertfall til veldige aktuelle greier, mens Høyre har vært klosset og har aldri klart å bli det folkepartiet som de trudde de skulle bli på 60 tallet. Fremskrittspartiet har en form for masselinje.

De ser ikke sin virksomhet som noe som har en egenverdi, i hvertfall ikke offisielt. De prøver hele tiden å knytte sin politikk til folk og til ting som skjer. (Borgerlig kommunistisk parti) Latter.

Som marxist skal man plassere FP?

Er det borgerskapets parti - er det skipsrederenes parti - har det en politikk som tjener det øverste borgerskapet ?

Ikke det øverste - fordi deres frenetiske motstand mot all statlig innblanding, den rammer jo borgerskapet både foran og bak.

Er det småborgerskapets parti ?

Det er vel litt utvanna igjen, kanskje, men jeg spurte han og han sa at det var veldig få toppfolk - de stemmer nok Høyre alle sammen -

Jeg tror det er mange av dem som i barnslig fryd går å stemmer FP.

Men det han sa da når man ser på materiale de hadde over hvem som støtter dem - så fant vi grådig mange

Det er de små butikkeierene, organisasjoner og næringsliv, mer sånn i kaptainskiktet i næringslivet. Høyere funksjonærer.

I praksis blir et parti for de sterke og vellykkede, selvom de får støtte fra filleproletariatet her i byen - mot innvandrere og mot trygdekontoret.

Men er det sånn at det er et slags generasjonsskille på at det er en del nykommere på toppsjiktet som går til FP?

Du har de med tradisjoner og knickers, toppene i næringslivet som den ene varianten og så har du den strømlinjeforma nykommerne i 30 - 40års alderen som ?

Du finner mange mislykka folk i FP. Folk som f.eks. er blitt direktør for en eller annen salgsavdeling, men som har både drømmen om karriere og alt intakt, men som stanger og ikke kommer noen vei. Det er de som har fått seg rekkehus/villa som starta i Obosleilighet. De som har drømmen i seg om den enkelte persons karriere, men som ikke kommer seg videre,

Som får støtte og sympati og det blir en slags opposisjon mot det systemet som ikke lar dem slippe til og komme fram og opp.

I tallmateriale etter valget viser et stor prosentvis andel blant yngre velgergrupper - 12 %, så vidt jeg husker.

Og skolevalgene er helt klare indikatorer.

Det er fort vekk at de har 20 - 25 %.

Det eneste de har av skolepolitikk er at de skal innføre nye alle former for autoriteter på nytt. For karakterer og ordning på alt i skolen, liksom.

De er mot alle støttebevilgninger til ungdom, de vil bruke penger på eldre i Oslo, ikke på fritidsklubber. De grenser jo til nærmest halvfascistiske tankebaner rundt behandling av kriminelle.

Berømte sitater: I Dusteforbundet for en stund siden, Det var en som ble spurt om han ville sende narkomane ungdom til Jan Mayen og Bjørnøya - nei det ville han ikke det ville bare skape kaos der, men derimot til Finnmarksvidda.

Hadde man fått tilsendt klipp fra alle lokalaviser som har slike historier.

De har sikkert egen Argusmappe på Unge Høyre.

Tore Sandberg er han en allright tilsnakkanes fyr ?

Jøssda.

Det klippet vi sendte dere om barnehager, fra Ski, var det det ?

Det var en FP-fyr som var mot barnehager og alt den slags. Kona hadde vært sjuk så han måtte være hjemme med unga. Da hadde han snudd fullstendig, han var blitt helt for. Han kom med et forslag til barnehagelov og det gjaldt akkurat den aldersgruppa, han hadde tre barn.

Så er det dette med bygdeoriginaler, Hagen gjør det stort sett bra på TV, men gjorde det ikke akkurat så veldig bra på grillfesten med fremtredne FP-ledere. Da hadde de funnet et helvetes eksempel av sånne tullebukker som hadde drevet og uttalt seg i hytt og vær, firefelts motorvei gjennom Troms.

11

Det ble et stående uttrykk.

Det er mulig at Tromsø er det stedet i landet hvor RV har flere stemmer enn dem, det er jeg ikke helt sikker på. Men hvis de mister helt dette preget sitt, Hagen skal nå luke ut.

Det er litt sånn Anders Lange-sus.

Det var et sted det sprakk totalt, i Porsgrunn var det vel, Det ble etterhvert to styrer og to sentralsmenn og krangel om hvem som hadde rett til å stille i partiets navn. Det var en sånn konflikt mellom politikeren og Høyre-opprøret.

Anders Langes venner er jo stifta på nytt nå. Hagen blir mer og mer oppfatta som en politiker.

Det gror fram misnøye i deres egne rekker.

Men det er klart sånn som partiapparatet ble etablert med han sekretæren og sånn.

Han og Hagen går jævelig godt sammen.

Som typer - proffer

Men man ser i Norge at man har forsøkt å drite ut FP, Dagbladet har gjort det iherdig og under valgkampen - det er jo så mange klovner med.

Du kan jo gå til Danmark hvor man virkelig har en klovn som Glistrup som sjøl om han havna i fengsel ble valgt inn på nytt.

Men mange av hans folk som i perioden hadde konvertert og gått inn i det konservative parti - de blei ikke gjenvalgt.

Det er den formen for oppslutning når det er valg - ikke opprør, men mer protestaktig som helt sikker for disse folka betyr noe radikalt noe.

Derfor tror jeg ikke det rammer dem noe særlig at de latterliggjøres.

Dette med bygdeoriginaler - ble en jævelig mediajippo. Det er jo flere historier etter valget - folk som ble valgt som viste seg å ikke være medlemmer av partiet. Dette kunne man jo bruke som en historie.

Hvordan skulle man gjøre det ?

Jeg tror nok dere kan kontakte Høyre og få uventa vilje derfra - hvis man forteller hva intensjonen er.

Hvis vi sier til Unge Høyre at vi skal lage en revy om FP.

Det er artig å høre Høyre forsvare seg mot høyre.

Jeg skal ta et eksempel - de viktigste forskjellene i FP, og etablerte Høyre.

Det som skjedde i Oslo kommune - Petter Myhre er blitt kommunalråd i Oslo. Han er jo en slags kronprinstype, foreløpig. Faktisk ganske flink. Han ble plukket ut av finansutvalg, til å representere Oslo kommune i Sarajevo, på en sånt rein jubileum, såkalt befaringsreise. Dette var alle enige i og så ble han plukket ut. Vi var på en vill jakt etter et oppslag i KK - og ringte han - turen er avlyst - hørte han triumferte. Kommunen har andre ting å bruke penger på - det har aldri skjedd i kommunens historie at en kommunalråd har sagt nei takk til en heisatur til Sarajevo.

Det vitner om en viss teft.

Det ble selvfølgelig aldri skrevet noe som saken fordi ingen vil gi dem den.

Det er et eksempel på at det er ting som er viktigere enn bygdeoriginalene når det gjelder å være et alternativ.

Det er nesten helt patetisk når Arbeiderpartiet foran valget nå sist uler opp om sosial bevissthet, sosialt ansvar og fellesgodene fordi de har jo sjøl i mange tiår effektivt sørget for å ta fra folk deres eget

(båndet tok slutt)

Dette baken frem er mye oppskykket tale.

HANNA KVANMO

26/3.84

Bakgrunnen for hele Høyrebølgen ligger vel ~~inderst~~ ~~inne~~ i nedgangstiden som satte inn i begynnelsen av 70-åra og mer begrunna i slutten på en Vietnamkrig enn i oilekrisen.

Tenk på det oppsvinget i skipsindustrien for i det hele tatt å skaffe tonnasje til å kunne føre mat og utstyr og ammunisjon til for å føre den krigen. 650 000 soldater var det på det meste.

Så i det øyeblikket krigen tok slutt så datt markedet ut av skipsfarten, skipsbyggingindustrien - det var strømmer av dollar som svømte over hele verden.

Selvfølgelig hadde krisen sin del av ^{skylden}, men det slo bare sånn sammen.

Så da er det historisk nærmest betinga at det er høyrekreftene som går fram når sosialdemokratiene ikke lenger har vekst de kan fordele. De har aldri grepet inn i maktforholda - de har bare fordelt veksten og sånn har det da blitt at folk har vært tilfreds for man har fått reformer på alle mulige måter, men de har jo aldri grepet inn i de grunnleggende økonomiske forholda.

Når man ikke har vekst å fordele er sosialdemokratiet stort sett uten politikk og da er det jo at høyrekreftene ser sine muligheter

Etter å ha sittet ved makta i nærmere 60 år, ble sosialdemokratiet veldig grått.

Ny generasjon har vokst fram som ikke kjenner til de dårlige årene før krigen og under krigen. De sto ikke i noen takknemlighetsgjeld til sosialdemokratiet, de ble utro. Vi ble også assosiert med arbeiderpartiet og satt på Stortinget sammen med dem og at vi drev med nedskjæring sammen med sosialdemokratene.

Vi sto ikke og lovet skattelette..

det er jo der Hagen nå har sine store fordeler.

Tror du utfra det programmet som f.eks. SV om mer

gamm

grunnleggende samfunnsreformer f.eks. som må til, mens Hagen og også vel Høyre i en viss grad spiller på demagogi.

Riktig.

.....

Da må du si at hvis noen skal få mer så må noen få mindre. Hvis noen skal få mindre...du ser jo den amerikanske drømmen at du kan bli millionær hvis du begynner som avisgutt. De assosierer seg ikke med de som skal få mer, ~~men~~ tenker mer at de kanskje skal få mindre, når de endelig kommer så høyt at de har noe.

0 Du snakker om en slags historisk lov om krisetid - høyrebølge.

Vil du si at de samme forutsetningene lå bak fascismens utvikling i 30 åra?

Ja akkurat det samme, men selvfølgelig med de erfaringer som Norge har så vil det ikke kunne gå så..

0 Jeg tenker på...fra femogsyttitall til seksogsyttitall, slutten på Vietnamkrigen, så har på en måte den økonomiske politikken den har gjort rede for en høyrebølge som etterhvert slår inn i huene på folk som ideologi ?

Ja, ~~Arbeiderpartiet~~ ja jo om sin økonomiske politikk etter valget i syvogsøtti. Du fikk innstramninger på budsjettet i syvogsøtti

Der har vi veldig gode resultater f.eks. fra industripolitikken hvor de klart sier at vi må styrke de sterke bedriftene. Akseptere flere akkorder og konkurser og så må vi sørge for å ta oss av den enkelte slik at den enkelte ikke blir skadelidende og det er jo det de driver med nå, arb.markedstiltak og arb.ledighetstrygd. Så det var allerede lagt der så det går ikke an å si at alt det som nå er kommet er bare Høyre sin skyld De går jo bare videre i det sporet.

- Hva var forutsetningene for de tinga der i 78, var det en politisk dreining.

I 77 ble Kleppe innkalt til det internasjonale pengefondet og fikk klar beskjed, det var OICD, hvis de ikke la om den økonomiske politikken i mer restriktiv retning så ville de få vansker til utbygginga på sokkelen.

Så det er en direkte oljepolitisk....

ja, det var der han fikk kniven på strupen.

Og det var jo på det tidspunkt, tidlig på søttitallet, hvor man hadde drevet og lånt penger på framtida for å opprettholde full sysselsetting.

Det var ingen dum politikk - du ser jo idag - hva i helsike skal vi gjøre med de hundre milliardene som vi nå får inn i oljevirkksomheten i de nærmeste åra.

Skal vi sette dem i et fond i utlandet eller osv.....

Det at vi brukte de pengene på forskudd ble for det meste brukt til investeringer, veldig lite på konsum.

Den greide i alle fall å holde arbeidsledigheten borte.

Den var var 17 mill. i OICD-landene i høsten 77.

Nå er det 32 mili.

Du vet du får det som en eller annen i Aftenposten kalte for "de fastlagte sannheter",

Det begynte jo med at Willoch stadig vekk sto på talerstolen og sa at Norge er blitt verdens dyreste land å produsere i.

Og virkelig sto på om den utenlandsgjelden som vi hadde skaffa oss hvor bare 1/3 var på statens hånd, i tillegg skipsfarten og det kommuner og så videre låner og det her førte til at Libertas gikk ut med svære annonsekampanjer at nå var hver nordmann skyldig 25 000.

Det oljeselskapene og rederiene skal betale, skal jo de betale, ikke vi.

Hele den propagandaeffekten var gruvekkende og det fikk også Aps folk til å gå på talerstolen og si at nå har Norge blitt så dyrt å produsere i at nå måtte man gjøre noe. Så kom lønns- og inntektsstoppen da.

Det blir de vedtatte sannheter. Willoch har vært fantastisk til å gjenta og gjenta og så er det de hele tida har skjult. De store kostandsøkningene som vi fikk i Norge i 70 åra det skyldtes at de tviholdt på det internasjonale valutasamarbeidet. Den såkalte valutaslangen. Det fungerte jo slik at den tyske mark ble stadig sterkere og da lå det i reglene at de andre valutaene skulle gå opp i samme takt. Selvfølgelig lå vi under i verdi, men det var alltid samme gapet. Når marken gikk opp fulgte krona etter uten at det var noe økonomisk grunnlag for det - produktiviteten var ikke bedre, vi produserte ikke mer - ingenting.

Det var en kunstig oppskrivning av krona.

● Er det vedtak som gjøres i Stortinget ?

Nei, det er regjeringen som bestemmer hvordan valuta samarbeidet skal være, men vi tvang dem jo da til å gå bort i fra den europeiske slangen da de gikk over til EMS (?). Det var vel i 78 - 79 og da fikk vi denne kurven og siden har vi ikke hatt det problemet at krona har blitt for sterk. Men p.g.a. at Sverige har devaluert Finland devaluert så har også Norge Devaluert. Den produktivitetsøkninga som vi fikk i fjor det skyldes ene og alene devalueringa, ikke Høyres politikk. Det er det som er grunnlaget for den 2 - 3% produktivitetsøkninga som kom i fjor.

● De innstramningene etter at Kleppe kom på teppet - kan du si sånn veldig kort, grovt sett, det er gått ut på ?

Noe av det første som skjedde var at de skar ned med 140 mill. på de uføres ytelser. Det var da vi fikk det toget med krykker og rullestoler gjennom byen som var alldeles forferdelig. Nå ble det ikke så ille til slutt - hun Ruste som kom de forslagene, hun som gikk så pent. Man må jo si noe pent.

Det var det første som kom.

Før hvis du var blitt skadd i yrkeslivet så kunne du komme

ganske mange år etterpå og kreve å få en erstatning, men det ble skåret ned til kortere tid og det ene etter det andre kom. F.eks. hvis et eldre menneske ble lagt inn på sykehjem så fikk de før tre måneder i fulle ytelser. Det skar arbeiderpartiet ned til 2 mnd. og nå har regjeringa skåret ned til en mnd.

Så hvis du havner på sykehjem og du tror at du skal komme ut igjen så må du komme deg ut før en mnd. er gått ellers har du ikke penger til å betale leilighet og utgiftene.

- Det har vært veldig mye kritikk av Høyreregjeringa - dette med ideen om betalingspsykehus ?

Betalingspsykehus har aldrihos arbeiderpartiet. Men det var joi Østfold som søkte å få etablere seg i Alta og arbeiderpartiet i Alta sa ja, men ikke på sentralt hold i arbeiderpartiet. Men derimot økingen av egenandelen legetjenester og på fysioterapi og slike ting sto arbeiderpartiet for.

Arbeiderpartiet økte fra 20 - 24½ % første gang.

Så kom ^{Brundtland-}regjeringa med 30 %, men så ble den avløst før den kom i funksjon av Høyre-regjeringa og de økte til 35½%. Men han derre sørgelige Arne Nilsen - han hadde foreslått overfor Brundtland-regjeringa å øke til 40 % - så økte Willoch-regjeringa bare til 35½% og da før han opp til Trondheim og holdt det foredraget hvor han raste mot Høyre sin egenandel.

Men dette med betalingspsykehus gjorde ikke AP noe med, de kom ikke så langt.

- Skånland, hadde jeg (Helge) inntrykk av var en sånn fyr

Nå har jeg litt problem med å se forskjell på Skånland og Egil Bakke, det er mulig det var Egil Bakke. Jeg tror ikke Skånland har vært inne på de tankene. Han har vært inne på et sånt intenstpolitisk råd som skulle fastsette lønnsoppgjøret osv. I det hele tatt på den

siden han har fått ...forhold til fagbevegelsen.

Der har hatt veldig sterke meninger.

Men derimot Egil Bakke han er jo stadig vekk ute og forteller at han synes folk kan bruke pengene sine på helsetjenester i stedet for å reise til Syden - eller når de kan reise til Syden så kan de også betale helsetjenester.

Han hadde jo også en fantastisk god ide - som dere burde kunne lage noe morsomt av -

Han skulle oppheve takstene på drosjer - da så jeg meg selv løpe langs drosjekøen og spørre hva du skal ha for å kjøre.

Men hva med den dagen man må til Fornebu - så blir taksten der etter. Tilbud og etterspørsel.

Dagens tilbud på drosjer.

Marianne: Hun morra til svigerinna mi hun måtte på sykehjem for hun var blitt så gammel - så hadde hun fått plass på et kommunalt hjem, men så var det 11 dager i mellom som hun måtte være på et privat hjem.

Vet du hva hun betalte for de 11 dagene - 9 000 kroner!

Da kunne hun heller bodd på hotell og gått i baren (latter)

Det nyeste nå er jo at de ikke skal på sykehjem - de skal tilbake til familien, de skal pleies av familien, i nærmiljøet (mhm).

Der har vi Kr.f. vakre utsagn om at det er best for barn om en av foreldrene er hjemme og nå som det er så vanskelig å få arbeid for kvinner - så vil det jo være rimelig om at de heller var hjemme.

Jeg vil påstå at Willoch brukte halve nyttårstalen sin ikke nå sist, men året før, til å fortelle hvor godt det ville være om den kvinnelige delen av befolkningen ville påta seg omsorgsfunksjonene. Det ville være så veldig godt for de andre, for ikke å snakke om hvor godt det ville være for staten.

Vi som er såpass gamle - jeg vil foretrukket å komme på et sykehjem hvor fremmede gjorde jobben og hvor jeg har

har krav på hjelp.

I stedet for å være hjemme hos min svigerdatter eller datter og tigge om hjelp og føle seg overflødig, fytterakker'n

- Med midt oppi dette her så har vi også fått en bevegelse til Høyre ...

Og da må du forstå at det er ikke mer en 67 % av befolkninga som er berørt av de tingane som arbeidsledighet og disse innstramningene . Det de har gjort er jo f.eks. omlegginga av boligfinansieringa og takstpolitikken for boliger. Det er jo at de har fått alle de masser av mennesker som bor og som har fått sine leiligheter og hus rimelig til å føle at de er blitt rike og store.

Hvis vi selger vår leilighet, som vi ikke har noen tanke om å gjøre fordi vi må ha tak over høet, så eier de så og så mye. Og det er klart man blir jo tilfreds med en regjering som gjør en til næringsmillionærer.

Nå når eiendomsskatten går opp (skal stige med 10%) så er det forskjell på å betale eiendomsskatt ...

Boligpolitikken har snudd sånn at du blir helt fortvila over at du kanskje har kommet dårlig ut av det.

Marianne: Vi har venner på Ullevål hageby som har hus tidligere taksert til 40 000,- nå 900 000,-

Så har du Høyres gamle slager om at penger trives best i folks lommer, men det de gjør er jo det at de gir skattelette til de som står i arbeid og de blir og litt tilfreds, men så renner det ut like fort med økte egenandeler, økte husleier, i det hele tatt.

ARbeiderpartiet ga jo den største skattelettelsen som noensinne har vært gitt i 1981. De ga 5,7 milliarder på produksjonen, de ga 700 millioner kroner på personfradraget.

De ga 1,5 milliard kroner i skattelette til bedriftene. Der har du jo det med de 7 milliarder kroner som Høyre lovet over fire år, som de ikke klarte å holde fordi ARbeiderpartiet allerede hadde gjort det, men så var det ikke reelt nedgang i statens inntekter fordi for å kompensere for 2 av de milliardene så tok de bort matvaresubsidiene, momskompensasjon til 2 milliarder. Så folk måtte betale mer indirekte skatt istedet for å betale direkte skatt.

Mens studenter og lavtlønnede de får jo bare betale mer og mer, som de som betaler lite skatt for også lite skattelette, men utgiftene øker.

Det hele er jo et ledd i å få brutt ned fagbevegelsens makt og få folk mjuke og snille, godta arbeidsmiljøet og godta den lønna de blir budt.

Du ser jo var Reagan gjør, de sier jo ganske enkelt opp alle sammen og så tilbyr de dem å komme tilbake for en lavere lønn. Det er jo noe sånt de drømmer om å få til - så har du den sterke fokuseringa på at det er arbeidsledigheten som driv kostnadene i været - det er jo også et utav disse vedtatta sannheter og det sier jo økonomene det har ikke sammenheng med - i alle fall er den liten.

- Er det viktige ting som er skjedd siden den nye regjeringa trådte sammen - eller har de bare fulgt kursen videre ?

De har fulgt kursen videre og jeg bruker å si at arbeiderpartiet underminerte boligpolitikken og Høyre la den i grus. Og der arbeiderpartiet brukte sparekniven der brukte Høyre kjøttøkksa. Det er gradsforskjeller, men de er ganske dramatiske de der gradsforskjellene , og du får jo ved hjelp av disse skattelettelsene som er vært foretatt f.eks. at de som tjener over 12 ganger grunnbeløpet , 12 ganger tjueseksogtjuetusen og noe, det er 270 000 kroner. De som tjener over dette de slipp å betale inn til folketrygden for den oversiktlige delen. Det er sånn i alt sånn lettelser i beskatning, lettelser i omsetning av aksjer, sparing med skattefradrag, det gjør jo at du får en

en vridning fra de som har lite til de som har mer.

Betyr ikke det også en sånn ...det er det masse propaganda for...annonsering....masse i avisen...det også er med på å snu ideologien til Høyre - alle kan bli sin egen kapitalist og aksjeeier, banditt og Gud veit hva..

Og det som vi snakket om i sted - den amerikanske drømmen den vil få innpass hos oss også - solidariteten forsvinner totalt.

Du får den vridninga der - flere og flere blir tilfreds med det og som ser for seg at nå skal vi også få alle disse tingene.

Det vil være sånn i et hvert samfunn - og det må alle forstå som vil forstå noe av økonomisk politikk det er at det er en viss del , en kake som ofte blir brukt, som skal fordeles. Og den er gitt.

Og da er det spørsmålet om hvordan du deler opp denne kaka. Og der vil jeg påstå at Høyre tar store fine stykker og deler ut til sine, mens det bare blir smulene igjen til noen.

- ⊙ Hvordan kommer FP inn i dette bildet her - hvor mye indirekte innflytelse har de ?

Da FP gikk framover, måtte Høyre hele tida skjele til - og du fikk jo også de utsagnene om at de kunne godt tenke seg å samarbeide med FP, men deres standpunkter var for ekstreme - aldri noe skikkelig oppgjør med FP.

Noe det første Norvik gjorde som nyinnsatt partiformann det var nærmest å legge det i kortene at FP var i ferd med å bli brukbare samarbeidspartnere.

Og det er jo greit det for alle som leser meningsmålinger så ser man jo at Sv, AP og Venstre (om du tar med det) så ligger vi på 48 og noe %, mens de 3 borgelige som nå har regjeringa, ligger på 42 og noe %, men slår FP seg sammen så får de 50 %. I virkeligheten ligger det an til at FP går opp - og da er det klart at politikken dreies mot høyre

Hvis ikke de småborgelige finner ut at denne galoppen kan ikke vi være med på og bryt ut og eventuelt støtter en arbeiderpartiregjering.

Kan du si litt om FP - hva er den sosiale basisen?

Tidligere har det ikke vært noen grobunn - eller meninger som ingen ikke riktig turde å komme med så lenge AP satt ved makta, men plutselig var det som om alle turde. Alle sine reaksjonære og rasistiske holdninger, plutselig grodde det opp noe.

DET er jo det samme med mannfolkene - vi klarte å holde dem sann noenlunde i sjakk, så turde de ikke bli så kjekke som de har blitt nå i det siste.

Det har vært en del folk som har følt det som en frigjøring at Høyre overtok. Lavere bensin, lavere polpriser - i det hele tatt full frihet for pornografi og faenskap. De turde plutselig å komme til overflaten.

Kom de fra noen spesiell klasse ?

Nei, de er spredt over hele fjøla. Stutum finner du i alle lag. Ikke minst her nede.

Men Gud hjelpe meg pakistanere har også stemt på dem - husk på det at Høyre gikk ut med at hvis de kom til makta skulle være borte med restriksjoner på åpningstider og alle mulige ting. Det er jo veldig besnærende for mange. De har noe til alle grupper altså.

Det er velgermassen - hva med politikerne ?

Det kan du spørre om - Karl I. Hagen ble spurt, om det ikke var enklere å nå til topps i Høyre - nei det hadde han prøvd - så det gikk ikke - han måtte ordne seg et eget parti Han er en partieier uten noen demokratisk organisasjon , så kan han jo dirigere det hvorhen han vil ha det. Nå skal vi bli stuerene til 89 - nå skal vi sørge for å få tilslutning framover slik at vi blir store,men så skal vi også

vi også sørge for å legge om politikken - slik at den blir akseptabel.

Det sier de rett ut.

Er han flink ?

Han er uannminnelig dyktig og har vel gått alle de kurser som tenkes kan og har studert markedsføring i USA f.eks. Men jeg bruker nå å si til jentene som synes han er så pen, dere skulle sett han bakfra (ha ha ha ha ha)

De har jo flere folk på tinget og de skal jo starte som partiskole for å bli litt mer samlende for hva de egentlig mener for noe.

Så skal de lære å opptre i TV og så skal de i det hele tatt bli strømlinjeforma

alle tekniske hjelpemidler er tatt i bruk, pluss alle de efftene som han anbefaler Høyre om å ta i bruk.

Dere skulle sett det livet da han skulle - for eks. valgkvelden - da vi satt opp i fjernsynet - da får han ikke gå foran kamera før Eli Ase har greid og spraya og stått i.

De skal begynne med samme type nominasjonsvalg som USA har.

Hver enkelt må vise seg verdi - det er egentlig en kjempegag - på det viset sparer partiet en masse penger - de får de enkelte kandidater til sjøl betale og stå i og det er mange tullinger her i landet som gjerne vil inn på Stortinget og noen vil vel betale for det og.

Det skal bli mye brød og sirkus - og det virker som folk har et behov for akkurat det.

FP har et glimrende utgangspunkt - Høyre har gått ut og sagt hva deres politikk er, men så vil ikke mellompartiene riktig følge opp - det blir kompromisser delvis.

Hagen på stortinget vil fremme Høyres forslag. Så må høyre stemme mot sine egne programformuleringer.

Du så det nå sist med reklame i radio og TV - da var Høyre nødt til å stemme i mot.

Hvem andre enn Hagen er det som sitter ?

Fritjov Frank Gundersen.

(Det er han Else Michelet siterer så mye i den boka det)

Er han en anonym dukke eller ?

Og nei da

professor i økonomi og sitter i sosialkomiteen og deltar for fullt i debatten.

Blabla om Hagen i radioen, kona til Hagen

For flere repriser på håpløse intervjuer.

Partier oppfattes som enhetlige meningssamlere uten særlig individuell slingring - kan her FP bli oppfattet nærmest som humanistisk - det er litt sånn jeg vet ikke-holdning, kanskje vi tok feil, mens alle andre er så veldig sikre

...

Hvis aviser intervjuer meg om noe jeg ikke vet, så sier jeg det, men da blir jeg ikke intervjuet.

Det er bare når jeg har noe å si at jeg kommer fram.

Problemet med FP er at de ikke veit noe som helst.

De har en tendens til å ikke markere seg som politikere, det scorer de nok mye på.

Det samme skjedde i 30 åra - akkurat det samme mot de gamle politikerne, mot det gamle systemet.

Vi er lei av alt sa Anders Lange.

Det spiller vel også på en sunn skepsis mot byråkratiet.

Det er klart med de budsjettframleggene de kommer med hvor de ikke har sett videre på konsekvensene - hvis man begynner å se nærmere på det.

Jordbrukssubsidier f.eks. - så vil melka bli, var det, kr. 7,- og brødet 10 kroner.

Det er lett å hetse bøndene og på den måten skaffe deg tilhengere.

Vi er jo ennå ikke kommet til det stadiet i utviklinga hvor det er de arbeidslediges egen skyld at de er arbeidsledige. Nå er det det at arbeiderne har krevd for mye - men det kommer nok.

Er det ikke også litt de radikales ansvar at man ikke har greid å stille opp ett eller annet vært offensive og markert seg i tider som disse - kommet med alternativer - har det mangla noe i norsk radikalisme ?

Politikerne og samfunnet har jo ikke andre byråkrater enn de de har skaffa seg sjøl.

Jeg har alltid hatt en stor vanskelighet med å kritisere byråkratiet - i hvertfall når man sitter i stortinget - man skulle tro at de kunne rydde opp - men blir så små og så aleine. Vi blir jo nedstemt to tre ganger om dagen

Utover i kommunene har vi alltid vært meget skeptisk til utbygging av byråratiet, vi har også forsøkt å holde litt orden på statsadministrasjonen og foreslo at de skal flytte institusjoner utover i landet og sette tak på utbygginga i Oslo.

Journalistene skriver bare hva som passer, så det kommer jo ikke ut hvaman gjør engang.

Det har med norsk offentlighet å gjøre - Hagen er en sånn morsom mann du kan henge i vinduet.

Det samler han også stemmer på.

Grunnleggende spørsmål er ikke interessant for pressen.

Hvis det blir tilløp til regjeringskrise da er du sikra spalteplass.

Vi tenkte å gå litt lenger bak - sosialdemokratiet, ikke

deres rolle, hva gjorde de galt,
ikke bare på sånn konkret politikk, men kulturgrunnlaget
hele filosofien ...

De forsømte rett og slett ideologien.

De sa jo at ideologien var død.

Her var det snakk om å få til samarbeid. Samarbeid mellom
bedriftseierene og arbeiderne.

Så lenge det var vekst å fordele - 4% økning i bruttonasjonal-
produktet.

Grunnleggende forhold ble det ikke gjort noe med.

Gapet var jo like stort.

ARbeiderpartiet har gjort mye bra - men denne kulturgreia
Oppdra til solidaritet en eller annen slags kulturell
bevissthet, kritisk tenkning

Det var slutt i 1949 eller der omkring Nygaardsvold sa
jo at han ville slutte med sosialismen.

Når du begynner å spise kirsebær med de store på den måten
de gjorde med Nato og hele den utviklinga du fikk.

Så fikk du fjernsynet som en sånn kulturutjamner.

Bare det kom en søring nordover og han var god til å snakke
for seg så va r han pinadø ordfører i kommunen.

Det var en sånn mindreverdsfølelse som NOrd-Norge hadde.

Men det fikk vi en endring på i 70 åra da vokste det fram
en selvfølelse og en kulturoppblomstring utover som var

heilt fantastisk - det kan man nok takke AP for med kultur-
meldingene og de økonomiske ressursene som ble spredd utover.

Men i en nedgangstid vi har nå, nedskjæringer på voksenoppl.
og kulturmidler da er vi ille ut.

Du kan gjøre så mye ut av noen kulturmidler i forhold til
hva du kan gjøre med midler til industrien.

Det er jo viktig dette her med kultur....skole som har noe
med identitet.... og på solidaritet...et forhold til din
-egen tilværelse som noe anonymt som du ikke skal bry deg
noe med.

Det er verre enn det du blir misfornøyd - det er noe annet du skal strekke deg etter.

Også dette her med at man vil at sine barn skal ha det bedre få seg utdanning - men så forlater de arbeiderklassen fordi de mangler det ideologiske.

Men du har jo også direktører som har sett sine barn bli AKPere.

Du en ting, dette med at man sier at tidligere var det mye mer samhold osv. er det en livsløgn eller er det tilfelle ?

Jo, det er tilfelle

Vi hadde jo ingen underholdning.

Også her du fått den mobiliteten i samfunnet.

Men hvorfor fortsetter man ikke med å invitere folk hjem, hvis man husker eller er klar over de positive (jeg bare slenger det ut).

Det har jo skjedd en standardøkning også.

Man konkurrerer med hverandre om bevertning - som er dyrt men kaffe og brødsstykke /stykke innom eksisterer fortsatt på mindre steder.

Men selv på landet er avstandene blir større, lengre mellom gårdene.

Mo i Rana f.eks. der folk flytta fra øyene utenfor Helgelandskysten til blokker. Det ble et helvete med krangling både blant voksne og barn. Skiftarbeid med ungeskrik når folk skulle sove på dagen. Mye uvennskap.

Lærdommen blir det er best å ikke ha så mye med de nærmeste naboene å gjøre. Da har du det best.

Du hadde vel det samme samholdet også i byen før, Vika f.eks. De slåss da og, men f.eks. hvis en ble syk så visste han at han måtte ha hjelp av naboen og hjelp fikk du

Det er jo det systemet de har i USA den dag i dag og det var jo det vi fridde oss i fra med de offentlige ordningene.

Hvor du ikke var avhengig av å være takknemlig.
Eks. sekretær i FN-sambandet ble sjuk og hadde vært på, sjukehus hvor naboene virkelig hjalp henne.

Der har de fortsatt den kulturen med å drive veldedighet og at alt skal gå på veldedighet.

Jeg vet ikke jeg, jeg har alltid holdt meg til det, det mennesker trenger av bolig og mat og klær det skal fellesskapet stå for, men hvis det skal være noe litt ekstra, f.eks. samle inn penger til piano på gamlehjemmet, ja,

Man skal ikke være avhengig av veldedighet.
Det er jo det som nå er i ferd med å skje.

Over there har du fått alle de familiene som bare består av mor og barn hvor faren bare har gått når det ble for ille.

Hvis man ser på perspektivene framover - snakker om solidaritetsbegrepet og sånn - hva er det man skal appellere til - er du pessimist ?

(båndet slutt)
.....

(Her kommer en historie fra STortinget som bare er en snutt)
Anders Lange
.....

Hver gang han (har ikke fått med hvem) han hadde vært på talerstolen så gikk han framover mot Anders Lange og logra med halen - har ikke jeg vært flink ?

Jeg spurte han Anders Lange, hans Gjems Onstad han har spørsmål i alle spørretimene, hva er det det er med denne mannen ?
Ja, er det ikke utrolig hva den mannen ikke vet, sa han!

Han har nå meldt seg inn i Høyre.
Langes parti sprakk. De greide å en oppslutning på meningsmålingen på 0,00.

Og da Lange døde så kom Karl I. Hagen inn.
Han satt jo i STortinget da den ene etter den andre industriskandalen ble vedtatt. Han satt jo på stortinget og ikke sa noe og ikke stemte - da var han enig.

Men nå har man altså Fridjof Franck som forsåvidt er logisk og forsåvidt grei.

Han har jo meninger som jeg ikke kan være enig med han i , men han er jo ingen tulling.

Så har de han ytre høyre, han ytre Horn, en gammel kommandørkapteinja jeg hører nå ikke så mye på ham.

Men så har du jo han derre skrikhalsen, skipsrederen fra i fra Rogaland, Marcussen.Han er bare fæl.

Hvordan er dette, Karl i Hagen eier partiet, er det vedtaksfesta ?

Anders Lange mente jo at partistruktur ikke skulle være noen organisasjon, men det oppdaget de andre etterhvert at man var nødt til å ha.

Men et hvert nytt parti som blir danna de vil få alle kverulantene.Og til de nå har gått lei og funnet et annet parti de kan gå over i som plages Fremskrittspartiet med dem. Men det er jo den renselsesprosessen han snakker om, Hagen, få bort alle bygdetullingene.

Hvordan er det innafor Høyre da ?

Det er jo et helt anderledes parti de som aldri har noen åpne stridigheter utad, men som .. når de skal velge partiformann så sirkulerer det anonyme brev med alle mylige slags beskyldninger og du hadde Ramdal da som den ene kandidaten da Benkow ble valgt som da står fram på 2 sida i Dagbladet som personlig kristen.

Du har den dannede ufordrageligheten som på samme vis Benkow blir skjøvet vekk av Nordvik. De skal ikk e ha landsmøte før i august, men jeg tror mesteparten av folket tror at Nordvik er formann i Høyre igjen.

De har sine greier, men det foregår på et mer dannet nivå også skal du huske på at det ikke er noen som bestemmer noe i Høyre hvis ikke Willoch er enig.

Du kan si at Hagen eier FP, men det er i stor grad det samme med Høyre.

Han har en debatteknikk og en måte å være på som gjør at han greier å få alle til å føle seg små, spydig og ufordragelig.

Han kuer og hersker.

Den samme teknikken bruker han overfor mellompartiene også. Også utad overfor andre, f.eks. "fru Kvanmo tar feil". Han presterte fra stortingets talerstol å omtale fru Brundtland som fru.

Da gikk jeg opp på talerstolen og sa H e r r e n. Bortsett fra det er det parlamentarisk ordbruk å si fru Kvanmo.

Det var verre med Kåre Kristiansen som tiltalte meg som Hanmo, oppdager dette, ber om unnskyldning fra talerstolen og fortsetter likefulit med Hanmo.

(Willoch)
Mens hans debatteknikk er helt fenomenal, så fredagsforum for noen uker siden med GRO H. Brundtland - jeg gremmer meg på hennes vegne - har flere ganger forsøkt å gi henne gode råd: la fyren tømme seg og la han ikke få deg sint for det er det han er ute etter.

Da denloven som Brundtlandregjeringa la fram kom da sa de at det var sosialisering - det var slutt på å kunne drive som selvstendig næringsdrivende for alle leger i landet. Men på fredagen bruker han det helt omvendt, hvis den loven hadde blitt vedtatt så hadde blitt et virkelig topprissystem, det omvendte. Han bruker argumenter akkurat som det passer seg og har ingen sjenanse for det.

Det er ikke rart hun (Brundtland) blei forbanna, men hun underbygger jo alle de fordommer han har mot kvinner - stort sett at de ikke kan tie stille.

Willoch fikk penger fra Industriforbundet - hvor er det blitt av den saken ?

Da han gikk over i statsråd så stoppa utbetalinga. Men før det hatt den i alle år. Det ble grunnlagt med at han ikke kunne opprettholde sin levestandard. Det ble tatt opp i stortinget på prinsipiell basis, men stortinget ville ikke blande seg inn i det og private organisasjoner kan bruke penger hvor de vil, bare de skatter av dem.

Det var en slags bestikkelse, de kjøpte seg godvilje.
Det virker som han er i forsvarsposisjon.

Ja, selv som statsminister er han i opposisjon.
Det var så helt tydelig borti Nordisk råd hvor han gir seg til å skjelle ut den svenske finansministeren som jo lå flat. Han fikk jo svensk LO og sine egne sosialdemokrater på nakken fordi han hadde vært med på i Nordisk Råds sammenheng retningslinjer for økonomisk politikk som skal føres i Norden. Det var jo som å lese fra Willochs langtidsplan.

Det som har skjedd nå - dette at høyre enntid gikk veldig tilbake, arbeiderpartiet fram - er det lett forklarlig ?

Det er jo som jeg sier dette med bilavgiften - der fikk Høyre trøkket for fullt.
Det at de ligger på 32 % er bare tull, men at de ligger på rundt 30 % er nok riktig.

Arbeiderpartiet har vel gått litt fram, men nå stagnerer de.

Senterpartiet og Kr.f. er de opportunistene, er de kua?

Begge deler, altså de tok jo reservasjoner på et par tre punkter i samarbeidserklæringa si - på alkoholpolitikken og oljepolitikken.

De har jo bøydd seg i stor utstrekning, men ikke nok til at vi kan kalle det rein Høyrepolitikk.

Det tjener framskrittspartiet på, mens de sjøl blir en grå masse som sier ja og amen til det meste.

Kr.f. klarer seg for de har en ideologi, men det har ikke Senterp.

Kr.f. har forhandla. De gikk med på skatteletter mot at de sørga for at privatskoler fikk styringsretten tilbake.

Kristen formålsparagraf i barnehagene, større bevilgninger til privatskoler.

Senterpartiet har ikke fått noe.

Jeg pleier å si i godt selskap at Kr.f. oppfører seg som skikkelige horer, de tar seg betalt.

Mens senterpartiet er luddere - de får ingenting.

Hva med sånn tillit til politikere - fra ditt arbeid som politiker - hva er ditt inntrykk?

Dette sett sammen med FP og om de kan få en demagogisk gjennomslagskraft hos folk ?

Jeg tror det først og fremst er et protestparti.

Det er en historieløs, overfladisk, ideologisk forfallen - det er det som ligg til grunn.

Folk er mer opplyste idag, men nå finner du teknisk analfabetisme. Fagfolk skriver innvikla. Folk kan godt lese ordet og forstå det, men forstår ikke sammenhengen.

Politikere kan manipulere med ord og uttrykk uten å bli tilbakevist. Journalister er også sløve. De har sine spørsmål på forhånd og lar ikke intervjuet styres av svarene de får.

Særlig statsråder o.l. har en aura av troverdighet rundt seg.

Jeg tenker på det - den Svenn Stray og sør-afrikagræia.

Labbetuss ! (Latter)

Hvor han er utrulig flat, hvis ikke dette kan bli vedtatt, så kan ikke Norge gjøre det. Da er det ikke en jævla journalist som går inn da og sier altså det du sier nå er at Norge som nasjon er egentlig ikke villig til det.

Du har jo Industriforbundet og Rederforbundet og du ser jo på de avsløringene av Treholt som Irakspion - da er det ikke de store ropene, da står ikke Karl I. Hagen frem om hva slags sanksjoner vi skal trekke. Ambassadøren blir ikke hjemkalt, for det ville skade Rederforbundet og industriforbundet.

Erik Solheim (SV)

10/4.84

Hvis jeg skal forsøke å gi en forklaring på Høyrebølgen da er det en ting som står sentralt dette ~~at~~ Høyre har fått en slags monopol på hele frihetsbegrepet. Dessuten folks motstand mot store byråkratiske systemer, i partiene, i staten eller for del del i næringslivet.

Jeg reiste rundt i USA omkring Reagans valgseier og spurte folk hvorfor de trodde han hadde vunnet. En ting var at hvem som helst som hadde stilt opp mot Carter ville vunnet, men kjernen i det var likevel en voksende motstand mot disse store systemene som folk føler holder dem på plass. Muligheten for individuell utfoldelse blir liten.

Hele den utbyggingen av velferdsstaten som arbeiderbevegelsen har kjempa fram har hatt noen bivirkninger som man bare må innse.

Det at folk føler at de blir fratatt råderetten over sin egen situasjon.

Hvis du f.eks. blir sjuk så er det ikke en situasjon du kan hanskes med sjøl, men noe som må overlates til sosionomene, psykiaterne, psykologene - alle disse gruppene her.

For 10 år sida var det venstresida som hadde grepet om all denne kritikken. Kritikken av profesjonene, av særinteressene. Som eksempel at helsevesenet var byråkratisk å ofte ikke nådde ut til folk.

Nå befolkes venstresida av sosionomer, sykepleiere etc. og venstresida er blitt stående igjen som forsvarere av systemet.

FP er på mange måter et veldig ideologisk parti.

Ofte holder de rene ideologiske foredrag hvor kjernen er at hver enkelt skal kunne slå seg fram sjøl, stole på seg sjøl.

Det har en sunn kjerne, som vi burde anerkjenne, nemlig at folk er tjent med å ha viss styring av sin egen situasjon.

En annen sak i dette her er forholdet mellom egeninteressen og fellesinteressen.

Arbeiderbevegelsens styrke, som er kjernen i marxismen, er at fellesinteressen og egeninteressen går sammen.

Egne lønnskrav skal gå hånd i hånd med forbedring av at samfunn som skal bli bedre for alle.

Nå er situasjonen på mange måter anderledes.

De fleste greier seg bra, har nok potetgull og det meste andre.

Men et fattig midretall i bestemte grupper: minstepensjonister, enslige forsørgere, folk med særskilt høye boutgifter.

Disse er ihvertfall hver for seg i mindretall.

Her er igjen et felt for denne demagogien - hver er sin egen lykkes smed, med store grupper også fra arbeiderklassen, som blir tiltrukket av dette.

FP er jo Norges største arbeiderparti.

Størst prosentvis andel - flere enn arbeiderpartiet.

Dette er helt bestemte grupper arbeidere, ikke de fra Hydro eller jernverket i Mo i Rana.

Jeg var på rep. nå i høst.

I vår tropp på en 10 12 mann.

De som lå på venstresida: de med høyest utdanning som egentlig hadde de beste jobbene.

De mest reaksjonære: postkjørere, iskremkjørere. Ikke kjerneproletariatet.

Det finnes nesten ingen unge arbeidere i Norge som jobber på de store industriarbeidsplassene, men de finnes veldig mange som har sin egen bil og som driver sitt eget lille firma, rørleggere, snekkere etc.

Dette sprer seg også blant de arbeidsløse, der ganske mange driver å jobber litt svart. Enkelte sånne grupper finnes.

Her samsvarer ikke egeninteressen og fellesinteressen.

Ta hele boligsituasjonen:

Dele boligmarkedet i Oslo i 3 grupper:

Selveiere, borettslag og den tredje: de som ikke har leilighet eller framleier, leier på korttidskontrakter.

Forskjellen før Høyre fikk makta:

DET var en enorm urettferdighet mellom de på selveiermarkedet og de innenfor borettslag.

Selveiere hadde verdistigning - ikke de i borettslag.

Dette følte folk i borettslag urettferdig.

Det Høyre gjør da er å flytte den bommen mellom selveier og borettslag, men til gjengjeld er det omtrent umulig for de som ikke har noen bolig, selv i borettslag.

Man fjerner en urettferdighet og skaper en annen for de dårligst stilte.

Dette at du har fått så mange forskjellige typer jobber og særinteresser - det må vel ha noe å si?

F.eks. lørdagsstegning.- levende by.

Dette er et godt eksempel på denne motsetningen. Vi har hatt en kraftig uenighet om det i SV også.

Hver enkelts interesse er som følger: alt skal være åpent hele tida unntatt der jeg jobber.

Det er jo dilemmaet.

Forutsetninga for å stille problemet offensivt må være at det må være et mål å få lørdagsåpent og kveldsåpent, men det må være en form for kompensasjon for de som lider under dette.

Men slik det er nå blir det hele veldig overlatt til FP.

Tror du nå at det finnes åpninger - tror du man er på vei til å tenke anderledes ?

Ja, vi tenker jo anderledes og det skjer jo en stadig glidning, men jeg frykter ofte at den ikke skjer fort nok.

Frontene flytter seg stadig et hakk.

Forutsetningen er en helt ny giv.

Et eksempel med dette at grupper splittes opp:

En brødfabrikk hvor man har hatt 20 brødkjørere og har vært ansatt av firma. Nå eier alle bilene sine, med fast avtale med fabrikk. Disponerer bilen fritt etter arbeidstid og kan tjene penger svart og kan trikse og mikse.

Men han får ingenting hvis han blir sjuk.

Hvis han ikke blir sjuk og alt går bra så vil han tjene mer enn før.

Arbeiderpartiets rolle i dette her -
hvordan ser du på det ?

Arbeiderbevegelsens ansvar vis a vis høyrebøigen ?

Arbeiderpartiet godtok de borgerlige idealene og prøve
å heve arbeiderklassen dit.

Liten grad opptatt av å skape grobunn for solidaritet og
kollektiv handling gjennom f.eks. nye botyper.

Der står vi nå ved en skillevei som er nødt til å forandre
det hele.

Det f.eks. klassiske familiemønstret - finnes nesten ikke
lenger. 50 % blir skilt i Oslo.

Enslige med barn er mye mer vanlig enn to voksne og to barn,
mens hele samfunnssystemet er innretta på en type.

Når vil du si at denne overgangen kom
hvor arbeiderpartiet gikk fra en sosialistisk ideologi -
til det borgerlige familienivået ?

(Dette er tradisjonelle spørsmål, men viktig nettopp fordi
man ikke så ofte tenker på dem)...

Spørsmålet er om det noengang har gått et skille.

Hvis du snakker med gamle folk i arbeiderbev. så sier de
at vi nå har fått det samfunnet vi drømte om.

Riktignok skulle det bli et mer solidarisk samfunn, men de
rent ytre tinga har de fått.

Hvis man ser på den fattige delen av verden er dette idealer
som står knallsterkt.

I Sovjet, Kina, Vietnam - der er drømmen Tveita og Ammerud.

Lambertseter skulle vel også være et forsøk på å utvikle
fellesansvar osv.

Arbeiderpartiet
ideologi - kultur.

Der skjedde helt opplagt en veldig forandring med krigen.
På 30-tallet satsa arbeiderpartiet på en helt annen måte
på et blomstrende kulturliv. Haakon Lie leder for AOF.
Etter krigen ble det å få mest mulig jern ut av jorda,
maskinene til å gå osv.

Det er jo en forskjell på Norge og f.eks. USA som er AP fortjeneste Landet er jo gjennomsyra av en slags sosialdemokratisk tankegang. Selv Høyre er det.

Den gruppa i Norge som sier at de fattige de kan man gi faen i, den er liten, mens den er betraktelig større i mange andre land.

Du ser jo også etter at H. fikk regjeringsmakta, de har jo ikke turt å gjøre noe stort oppgjør, bortsett fra boligpolitikken. Mange små endringer som selvfølgelig i det lange løp vil blir store forandringer.

Ingen store reformer.

Likevel ser du det som en viktig oppgave å bekjempe FP ?

Ja, så absolutt.

Det er jo først og fremst et parti for unge gutter som seinere kommer inn i maktposisjoner.

Du preges jo av din politiske oppdragelse.

Et trekk med FP

Det er lett å plukke av argumentene.

Men man har en følelse av FP står for noe moro - farver.

SV driver med litt miljø saker

AKP har Jon M., men litt fisierte, liksom ?

Hva er det FP gjør?

En del er rein teknikk.

Han henvender seg direkte til publikum, mens de andre politikerne snakker med hverandre.

Men der er FP nå i et veldig dilemma, som ligner mye på det SV og RV står i.

Jo mer seriøs du blir, jo lettere mister du den tiltrekningskraften der.

Finne en slik balanse er vanskelig å finne.

Anders Lange var også en sånn person.

Finn Gustavsen var også det.

Han var dristig og hadde en karisma.

Sånt betyr veldig mye.

Det har noe med å vise engasjement og gli ut av politikerrollen.

FP spiller jo helt bevisst på dette - de representerer folkemeningen sier det egentlig alle mener.

FP's enkeltstandpunkter har gjennomslag langt utover deres egne rekker, det er der deres mulighet ligger.

Folk tar jo stilling til enkeltstandpunkter og ser ikke alltid de store sammenhengene.

Det gikk rykte om at nå kom det masse teite folk (FP) inn i kommunestyrene - har det skjedd?

De har jo helt klart lavere skolering - de sier jo de merkeligste ting.

Det de er flinke til, i motsetning til venstresida, er at de finner symbolsaker (filmprogrammet, butikkens åpningstider etc.)

Venstre burde tatt flere småstandpunkter for å få debatt om hovedsakene.

Det er selvfølgelig farlig å bli for opportunistisk også.

Du har et inntrykk av - som også er en del av denne moroa, ta nærradioene - som nærmest er blitt innført av Høyre. Får vil betrakte det som reaksjonært.

I andre land har venstresida drevet aktivt med piratsendinger, RV har vel gjort det litt her.

Det inntrykket folk sitter igjen med er at de har latt seg dominere av folk som er ansatt i NRK.

Bare for å tippe - så tror jeg at et stort flertall både i SV og RV's mediautvalg er tilknyttet NRK.

Det samme i arbeiderpartiet.

Det samme gjelder andre yrkesområder knyttet til det offentlige, helsevesenet etc. befolkes av venstresida.

Dessuten har man vært lite flinke til å ta mandagsfilmen, Dynastiet alvorlig som en viktig kulturfaktor.

Det samme med TV-spillene.

Det venstresida har gjort, har man en følelse av innenfor teater, er å støtte skuespillerstreiken og litt Svartkatten. Kjedelig og stivbeint.

Maurstad kommer og sier at kunsten er viktig.

Det er helt vrangt, men slik er det blitt.

Fortell mer fra valgmøtene a ?

Det er jo veldig forskjellig. Fra de stedene hvor du nesten fikk litt halvfascistisk stemning til de stedene hvor Høyre bblir ledd ut.

Det er blitt skapt en myte av H. Seip om at FP gjør det så bra i indre by for der er det mye innvandrere.

Det er akkurat det motsatte som er tilfelle.

Det er deres absolutt dårligste valgområde.

Tilsvarende RV ogSVs beste.

FP beste kretser: drabantbyene og endel nyrike strøk som Høybråten, nedre Bekkelaget.

Midt på treet er typisk beste vestkant.

De gamle strøkene på beste vestkant, der gjør de det dårlig.

Både Sv og FP står sterkt på Holmlia. Der bor det mye unge folk. I indre by bor det mye gamle folk. FP snakker mye om de gamle, men de får nesten ingen stemmer fra dem.

Spørsmålet om rasisme - vil du si at det utfra dette - ikke er så viktig ?

Det vil jeg ikke svare verken ja eller nei på, enkelte i FP er litt småflau over dette, mens du fra andre kan merke en småbrun tendens. Det er vel det at folk ofte har mange tanker i hode samtidig.

Hvilke saker tror du de scorer mest på ?

Bolig, Byråkrati og beskatning.

Hele skattepolitikken tror jeg er viktig for der er det en veldig oppmerksomhet rundt dette med marginals-katten.

Hele dette småsnuskeriet.

De tusen du greier å tjene skattefritt er mye viktigere enn de hundretusen de tjener på normal måte.

Det er da lett å få den holdninga at de som snyter stort er bare litt dyktigere enn det jeg er.

Dessuten gir det en veldig negativ holdning til staten og alt som har med bruk av penger i det hele tatt.

Det skulle vært morsomt å vite hvor mye tid en del folk bruker på å finne fikse metoder til snyting.

(Båndet slutt)

Myten om byråkratiets ineffektivitet som du ofte får bekreftelser på .

Folk føler det rett og slett svært ofte på kroppen.

Og som også for en del føles som en hindring til det foran nevnte.

Venstresida har gjort en stor feil, nemlig at de har blitt statsapparatets forsvarere.

I en hver debatt, krever man mer penger til statlige tiltak det gjør vi også på alle livets områder, så er det vårt hovedbudskap.

På enkeltsaker kan dette være riktig, men som sum er det blitt noe gærn't.

Så er det blitt sånne enkelte ting - som OBOS - som folk opplever som negavtivt - som er et system som knyttes til arbeiderbev. Hvis folk opplever at Selvaag er bedre enn OBOS s å trekker du politiske konklusjoner utav det.

Hvis man sammenligner den delen av befolkningen som er ansatt i det offentlige på alle nivåer og den tilsvarende i det private, så vil du finne ganske stor forskjell i stemmegiving, I det offentlige finner man langt flere stemmer, på alle nivåer, på venstresida.og omvendt.i det private.

Dette er veldig sentralt.

Et eksempel:

Sv sammen med andre partier var på befaring sammen med Boligetaten i Oslos slumstrøk.

Så kom vi til en gård hvor byfornyelsen skulle rehabilitere, kom i snakk med ei dame som bodde der og var helt i mot byfornyelsen.

Man kan diskutere om standpu-nktene hennes, om de var noe fornuftige eller ikke, men den holdninga som de fra kommunen utviste var så til de grader ovenfra og nedad.

Ikke et spørsmål om hennes behov, hvordan vi kan løse det på best mulig måte. "Du er egentlig bare en kjepp i hjula"-holdning. Folk føler seg umyndiggjort og hjelpeløse, også overfor hjelpeapparatet.

Husokkupasjonen i Skippergt. da de satt opp regler der - så var det to grupper som ikke hadde adgang: Politi og Uteseksjonen.

Hvordan ta opp kritikk mot formynderstaten uten å bli løpegutter for FP og Høyre.

Derfor er det også så mange som nøler, særlig nå i nedgangstider, hvor Høyre vil skjære ned på det som stort sett er av fornuftige ting.

Vi kan lett komme i den situasjon at vi skaffer dem nye argumenter.

Hvis vi for eksempel sier at det er meningsløst at så store deler av helsebudsjettet går til store sentraliserte sykehus som er dyre og folk ofte føler seg fremmed.

Mer bør i stedet brukes på lokale legekontor etc.

Det som skjer er at Høyre tar opp den argumentasjonen, de-
setraliserer ansvaret, uten å gi penger til å følge opp.

Kommunene vet at de da kan risikere å få ansvaret uten å få
penga.

Du støter ofte på en mur med byråkratiet, hvis det samme skjer med en bank f.eks. så skifter du bank, du kan ikke skifte byråkrati.

Det med byråkrati er at ingen der har reelt ansvar.

Hvorfor byråkratiet i Sovjet går så inni helvete treigt, er at ingen kan da en avgjørelse uten en saksgang oppover.

Finnes det perfekte byråkrati ?

Nei, man vil vel alltid møte på svakheter.

Men det viktige er vel å finne løsninger som kan demme opp mot dette.

Bygge ut slike ting som pasientombud.

Rettsvern mot folk som ligger på sjukehuset.

Men det er vel helt sentralt dette at man må bestrebe seg på at beslutningsprosessene må flyttes lenger ned i systemet.

Flere må tørre å ta beslutninger. Dette må premieres.

Det som kjennetegner byråkratiet er at du premieres når du ikke gjør feil.

Iderikdom og kreativitet undervurderes.

Politikernes troverdighet - hva blir medianytt.

Folk vet ikke forskjell på milliarder og millioner, folk vet ikke hva bruttonasjonalprodukt er for noe.

H. Skånland sa at han håpet at driftsregnskapet overfor utlandet

kan gjøres opp i balanse i 1983 så går det med et overskudd på 16 milliarder. Likefullt så fortsetter han i 1984 og sier at at vi må håpe at driftsregnskapet overfor utlandet i 1984 må gå opp i balanse.

Folk aner jo ikke at Norge sitter med valutareserver på lotalls milliarder kroner, svære beløp som forvaltes av meglere i New York.

Dette har sammenheng med dollarkursen og slikt, man kan ikke bruke hver smitt og smule av dette her, men man skulle ikke bruke mye av dette før arbeidsledigheten var halvert.

Hvorfor går ikke det ?

Dels tror jeg at Høyre er fanget av sin egen ideologi også. Slik at de gjør ting som de selv ikke fra egen synsvinkel er fornuftig.

Dels må politikken forklares som interessepolitikk for de som har det best, mer enn en fornuftig politikk for å få slutt på arbeidsledigheten.

Noe er riktig, hvis man tror at måten å komme ut av krisa på er å styrke konkurranseevnen for norsk eksportindustri. Da er det fornuft og sense i mye av det de gjør.

Det de glemmer er at det bare er 5 % som er ansatt i eksportindustria

Disse 16 milliardene - hvor komme de fra ?

De kommer fra oljen.

Oljeprisene er fastsatt i dollar. En stund spilte ikke det noen rolle, da hadde Norge store utenlandslån, nå har ikke Norge lån i utlandet overhodet.

Oljeinntektene er 70 80 % over det man kunne forvente i 1980.

DET er klart noe fornuftig er det her.

DET viser jo også hvordan Norges rikdom balanserer på en stram line. I det øyeblikket dollarkursen faller drastigst. Eller at det skapes energikilder i verden som gjør at oljen ikke er interessant.

Da er det jo full krise.

Så et program fra Saudi-Arabia, en av disse gamle gutta som ble bedt om å beskrive Saudi-Arabia i fortid og nåtid:

Min far han humpa rundt i ørkenen på en kamel, jeg kjører rundt i Rolls R., min sønn har anskaffet seg sitt første privatfly og hans sø

sønn igjen vil sikkert reise rundt i en rakett,
men hans sønn vil reise rundt på kamei.

Hvis du tenker deg at lønnsnivået i Norge blir hevet med
1 % så betyr det en forverring av eksportindustriens forhold på
antagelig 0,2-3%. For det er jo bare en liten del av bedriftenes
utgifter som er lønnsutgifter.

REntenivået er like viktig. De er avhengig av import av teknologi
og en masse andre ting.

Men det er klart når lønnsnivået og statens utgifter er lave på alle
andre så slår den med full kraft inn i de 80 % av de ansatte som
lager varer for hjemmemarkedet.

En organisasjon som industriforbundet har større disiplin enn
store deler av fagbevegelsen og andre partier - de har en klar
linje som få bedriftsledere tør å opponere mot.

DET som er årsaken til at Norge har tapt konkurransevne,
det er helt andre ting enn lønnsnivået.

Vi selger gale varer
til gale land.

Gale varer som det ikke lenger er marked for enten de er dyre eller
billig, f.eks. malmprodukter. De er ikke salgbare.

Vi selger til gale land. Vår handel skjer stort sett til de land
som gjør det dårligst, f.eks. England.

Vi har derimot nesten ikke noe salg til vekstområdene, fjerne østen,
Japan, Korea, Taiwan eller til OPEC.

Hvordan tror du FP vil utvikle seg - hvilke konsekvenser -
hvilken innflytelse i framtida - dette med fascismen ?

Arbeiderbev. og fascistene har hatt felles en forakt for pampevelde,
forakten for politikeren, på mange måter.

Tendens i det hele tatt for bevegelser som skal rekruttere småkårsfolk
på en eller annen måte.

Jeg tror ikke det er grobunn for noen direkte fascisme.

Mer sannsynlig er det at FP kan utvikle seg til å bli et slags
Høyres SV.

Prøver å dra Høyre mot høyre. De kan få større posisjon hvis de
kommer på vippen. Det viktigste er selve tendensen, hadde FP ikke

eksistert, så hadde den vært i Høyre.

Hvordan er det i Europa ?

Hvis man måler utfra valg - tendens til Høyrebølgen i Nord-Europa, venstrebølge i Sør-Europa.

En annen måte å se det på som kanskje er vel så fruktbar er at opposisjonen nesten alltid vinner valgene, hvis de er litt talentfulle.

Det resulterer jo i at partiene mer eller mindre gjennomfører de andres program.

I Frankrike er det nå en mye klarere fascistisk tendens som har voldsom vind i seilene ved endel lokalvalg.

I Tyskland har man hatt et stabilt Høyreparti som har ligget godt til Høyre.

Hva gjør man man for å komme på offensiven mot Høyrebølgen ?

På slagordplanet - må det bli å oppmuntre til egenaktivitet og fellesskap, mindre statsårift - viktig at folk deltar aktivt i utformingen av det meste i samfunnet.

av 70-tallet

På begynnelsen var det en veldig aktivitet på venstresida, på slutten av 70-tallet var Unge Høyre veldig aktive.

FP samsvarer ikke med en aktiv organisasjon.

De har ikke noe apparat eller aktivister som samsvarer med den stemningen de ofte klarer å skape. Det henger jo sammen med passivisering.

Unge Høyre har hatt en voldsom tilbakegang.

Det er et langt sprang da jeg tidlig på 70-tallet leste bøker om indoktrinering i Radio og Fjernsyn, som skapte et fordreid verdensbilde. Høyrevrien i NRK . Til nå å være Gjerdes største beskyttere.

Vi hadde en mediagruppe som skulle lage en innstilling som stort sett konkluderte med at man skulle gjøre noen små forandringer med NRK.

Arbeiderpartiet hadde en mediainnstilling hvor konklusjonen var at alt var perfekt. Intet behøvde forandres på noe punkt.

Ledet av Tom Toresen, som er en av deres fremste på media.
Da må du jo lure. Da er det ikke mye å møte Langslet med.

Troen på et sosialistisk samfunn står veldig svakt idag.
DET skyldes jo Kina, Sovjet, Vietnam etc.

Og gjenreise det skal bli tungt.

Men man må også ha noen drømmer om hvor du vil hen.

Her flippes det ut om gallerlandsbyer og Kolonien Kolstadgt. 17
og sånn + en historie fra San Marino i Italia hvor det velges
to presidenter - en som representerer bybefolkningen - og en
som kommer fra landet. Politiet er folk utenfra - fra Italia,
de som er slemme. Presidentene får kun sitte i to år.
DET står LIBERTAS på alle husveggene - på italiensk.

God påske (

24 TIMERS AMERIKANSK MILITÆRRADIO TIL OSLO

— Kulturpolitisk er dette holdningsløst og meningsløst. Som politisk handling i sin alminnelighet er dette vanvittig. Stortingsrepresentant Stein Ørnhøi (SV) er ikke nådig i sin kritikk av Langslets beslutning om å tillate en 24 timers amerikansk musikkradio i Oslo-området.

Kultur og Vitenskapsdepartementet har gitt American Force Network (AFN) konsesjon på å sende musikk og nyheter døgnet rundt. Sendingene er beregnet på amerikansk militært personell i Norge. Sendingene, som antakeligvis tar til før sommeren, vil bli sendt fra Nesodden og nå store deler av Oslo og opp til Kolsås.

KAN IKKE HA TENKT

— Det å la utenlandske myndigheter drive radiosendinger i Norge går langt ut over det folk vanligvis har akseptert, selv fra en høyre-regjering. Langslet må nå si ja til en søknad fra den pakistanske regjering, hvis den selv vil drive sending for pakistanere i Norge, og jeg går uten videre ut fra at Langslet må gi konsesjon til den jugoslaviske regjeringa hvis den ønsker å drive radio for fremmedarbeidere i Norge. Mannen kan rett og slett ikke ha tenkt på konsekvensene av det han nå har satt i gang, understreker Ørnhøi overfor Ny Tid.

— Men, er dette noe å ta sårn på vei for? Et velferdstiltak for amerikanske soldater i Oslo?

— Hvis amerikanske soldater i Norge har behov for velferdstiltak av denne typen, så kan man gjennomføre andre tiltak enn heldøgns musikkradio for Oslo-området. Dessuten, hvis Langslet på død og

— Holdningsløst og meningsløst av Langslet å tillate amerikanske militærradiosendinger i Oslo, mener stortingsrepresentant Stein Ørnhøi.

liv mener at en slik radio er vesentlig for det kulturelle liv i Norge, så må det i alle fall kunne forlanges at radioen drives av norske statsborgere.

LOVBRUDD?

Ørnhøi avviser at den nåværende kringkastingsloven gir rom for slike konsesjoner. Statssekretær Magnus i Kultur- og Vitenskaps-

departementet sier til Ny Tid at konsesjonen er gitt etter en regel om rett til kringkasting for andre enn NRK i spesielle tilfeller. Dessuten sammenligner han AFN-radioen med radioen for amerikanske soldater på Keflavik-basen på Island.

— Vi ser dette som et velferdstiltak, sier Magnus.

Ørnhøi avviser på det skarpeste en slik bruk av unntaksbestemmelsen i Kringkastingsloven:

— Jeg var med i Kringkastingslovutvalget, som forberedte loven, og er det noe utvalget aldri hadde tenkt seg at paragrafen skulle føre til så var det at utenlandske myndigheter skulle drive melodiradio for landets hovedstad.

— Høyre bruker å være opptatt av lov og lydighet. Hvis ikke dette er blankt lovbrudd det Langslet nå har gjort, så er det iallefall et umoralskt og uhederlig forsøk på å unngå loven, framholder Ørnhøi. Når det gjelder parallellen til Island, så synes Ørnhøi at det er meget interessant at departementet bruker den sammenligningen. — På Island er nemlig den amerikanske radioen bundet til å sende innenfor et lukket system, opplyser han.

— Burde Stortinget ha fått seg forelagt søknaden om konsesjon?

— Nei, den burde ha vært avvist med en gang, sier Ørnhøi, som varsler at Sosialistisk Venstreparti vil ta opp saken i et spørsmål i Stortinget til uken.

Medlem av Stortingets kirke- og undervisningskomite, Ragnhild Q. Haarstad sier i en kommentar til Ny Tid at hun ikke kan uttale seg om denne konkrete saken før hun får mer informasjon fra departementet. Hun legger imidlertid til at unntaksbestemmelsen i loven ikke åpner for generell radiodrift av andre enn NRK.

TEKST:
TERJE ERIKSTAD
FOTO:
RUNE LISLERUD/SAMFOTO

Carl I. Hagens korstog for «den frie konkurranse» er på mange måter en kamp mot vindmøller i monopolkapitalens Norge. Men mange av enkeltforslagene hans ville ha drastiske konsekvenser om de ble gjennomført.

FOTO: ODD IGLEBÆK

«Den lille manns» verste fiende

■ Nedgang i levestandard for alle med inntekt under 250.000 kroner, også pensjonister.

■ Økning i matvareprisene på omkring 40 prosent.

■ Vekk med bedrifter som Jernverket, rase- ring av jordbruk og fiske.

Dette vil bli blant de praktiske konsekvensene av Fremskrittspartiets forslag om å skjære ned utgiftene i statsbudsjettet med 20 milliarder. Da dette ble påvist i finansdebatten, var det ikke stort igjen av Carl I. Hagens sinnsro og «klare tale».

Hagen og hans drabanter ynder å framstille seg som den lille manns forsvarere mot byråkrati og overgrep. For lønnstakere med skruppende lønningsposer kan Fremskrittspartiets forslag om ti millioner i

skattelette virke forlokende. Men budsjettforslaget omsatt i praksis viser at Hagen & co i virkeligheten har helt andre ærend.

Fremskrittspartiets økonomiske idealsamfunn er befolket av små, dresskledde, selvstendige næringsdrivende med fritt armslag i markedsøkonomiens jungel. Partiets økonomiske ideologi er et slags oppkok av salig Adam Smith, Milton Friedman og erkereaksjonære amerikanske idologer av typen Ayn Rand.

Vindmøller

I en viss forstand har Fremskrittspartiets korstog mot statlig innblanding i økonomien sterke likhetstrekk med Don Quijotes kamp mot vindmøllene. Kan Hagen vise til noe avansert kapitalistisk industrisamfunn hvor staten ikke spiller en sentral rolle

i økonomien? Neppe. Og de fagre ordene om den frie konkurransens velsignelser blekner raskt mot en virkelighet hvor svære monopoler dominerer bransje etter bransje.

Hagen har et poeng når han hevder at regjeringen Willoch har overtatt hovedlinjene i den økonomiske politikken etter Arbeiderpartiet. Adam Smiths kart over kapitalismen fra slutten av syttehundredtallet stemmer dårlig med terrenget i dag.

Overbud

Når det gjelder næringslivet, innebærer Hagens forslag høyst reelle lettelser. Investeringsavgift, arbeidsgiveravgift, arveavgift og elavgift skjæres kraftig ned. Her er det snakk om å overby Høyre.

Et annet forslag som også skal «stimulere det private initiativ» er rasinga

av sykelønnsordningen. De to første fraværsdagene skal lønnstakerne bertale av egen pung. Og under resten av sykdommen skal lønna reduseres med 80 prosent.

Alt som heter inntektsutjamning skal bort. Det samme skal garantert minstelønn. Markedskreftene skal regulere lønningene. Og for dem som faller igjennom i denne jungelen er oppskriften grei: Sett dem på fattigkassa. Ellers som Hagen sjøl formulerer det som medlem av Stortingets finanskomite:

«Dette medlem er oppmerksom på at en markedsstyrt økonomi kan medføre at enkelte ressursvake personer faller utenom. Dette medlem går inn for at det offentlige yter hjelp til disse gruppene direkte.»

Det startet i kennelen

1. februar 1960 kom ei ny avis i salg, «Hundeavisen – om hunder og hundevilt». Hovedoppslaget var bekymret: «Hva er i veien med Rie-senschнауzerne?». Redaksjonen holdt til i Asker, på gården Trollstein. Redaksjonen var Anders Lange og bare han. Men det var nok. Det var den egentlige starten på Fremskrittspartiet.

Anders Lange var utdannet skogstekniker. Med en dårlig latinartium og et to år langt opphold bak seg i Argentina, ble han politiker på heltid i Fedrelandslaget på 30-tallet. Etter krigen godtok han karakteristikken fascist, men understreket at det var historie, for han var motstander av Hitler og okkupasjonen. Men han var ikke stuerein, og ble holdt utafør politikken. På 50-tallet var han med på å stifte et liberalistisk parti mot sosialisme og for åndsfrihet, et parti som forsvant kort etter stiftelsen.

Han flyttet da til Heggedal og den 22 mål store gården Trollstein. Her hadde han en kennel med 15 hunder, geværer og ei gjeld på 122 000 kroner, for å sitere ham sjøl. Men det var mange som var misfornøyd med partiene. Og de håpet gamle Anders ville stille opp som i gamle dager. Nølede svarte han tja og Hundeavisen var plutselig i salg, men helt uten politikk. Først mot slutten av året kom ei spalte som het «Politiske meninger – bør ikke leses av hundeeiskere». Så var sirkuset i gang.

Fluor og renter

rektørøkonomi. Mot sosialisme og krig. Mot fluor i drikkevannet og rentevesenet. «Pass Dem for kommunistene» var ei fast annonse, og oppslag av typen «Er Norge allerede et russisk lydrike?» var alvorlig ment.

I 1962 endret avisa navn til «Anders Langes Avis». Kantene ble merkbart skarpere, og Anders Lange erklærte at han nå utelukkende henvendte seg til ungdommen. Han hadde alt hatt besøk på gården, blant annet av en 14-åring som gjorde stort inntrykk ved sin vitebegjærighet og voldsomme engasjement. Det var denne gutten som introduserte Barry Goldwater i Norge, uttalte Lange. I dag er gutten redaktør i Morgenbladet, Sverre Martin Gunnerud. Dengang ble Gunnrud formann i Oslo-avdelingen av Uavhengighetspartiet, et de mange underlige utvekstene på Anders Lange-stammen.

Frihetene

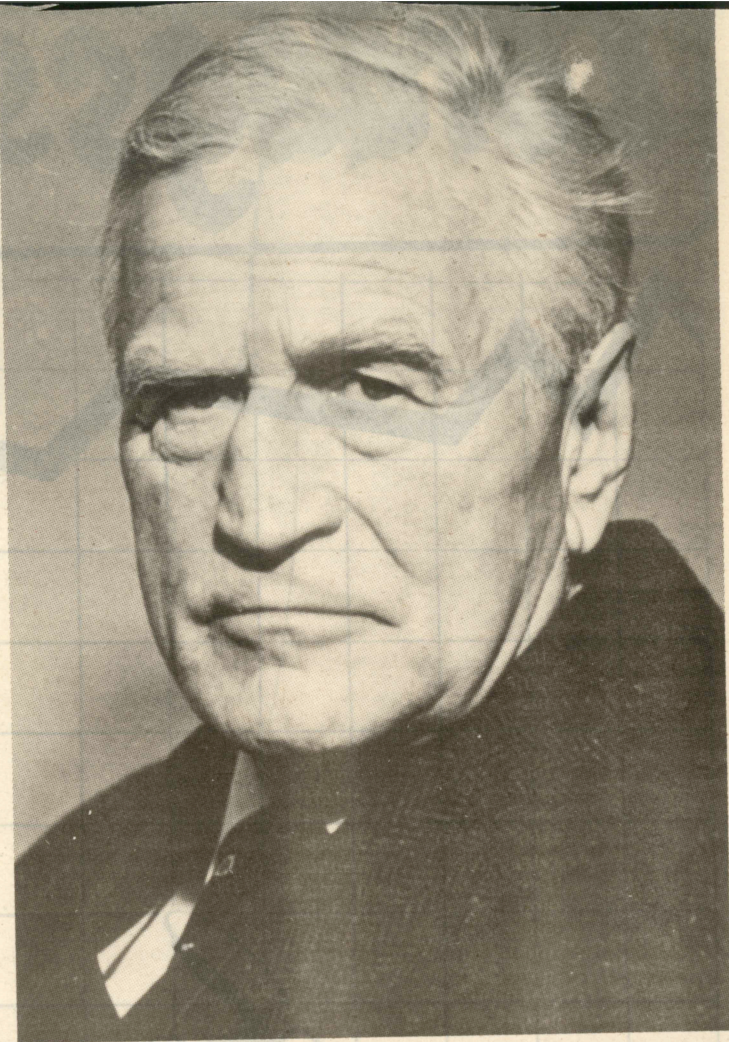
For sjøl om Lange i Hundeavisen forsvarte Franco og apartheid-systemet i vendinger så rasistiske at han i dag ville blitt dømt, var organisasjonsarbeidet til hans

unge tilhengere det viktigste. Uavhengighetspartiet ble Frihetspartiet, Frihetsvernet og Frihetsbevegelsen, «frihet fra statstyverier, skattefrykt og pengeforfalskning». Formann var Anders Lange.

Hundeavisen nærmet seg 10 000 i opplag. Menigheten vokste, og ble ikke mindre da Unge Høyre begynte å ekskludere de mest høyreradikale. Det var behov for et parti, men Lange tok det langsomt. Han var like mye interessert i utenrikspolitikk. Han krevde at Island og Færøyene skulle innlemmes i kongeriket Norge. Han støttet den unge Olav Hoaas som skrev artikler mot raseblanding og «negrene som dreper og spiser misjonærer og andre uskyldige hvite».

Et nytt Høyre

Langes mål var et nytt Fedrelandslag. En front som kunne samle alle, også de ungdommene som besøkte kennelen hans og fortalte at de leste «Mein Kampf» med stor interesse. Hundeavisen ble talerør for alskens høyreradikale grupper, også de som skulle danne den første nynazistiske organisa-

Det er en lang, lang vei fra Anders Langes kennel til dagens målbevisste partidrift. FOTO: NPS

sjonen. Men de sterke kreftene bak Lange, hadde andre ønsker, et alternativ til Høyre som de mente var blitt et sentrumsparti.

Det var de som bar Anders Lange fram i begeistring på Saga kino i 1973 da Anders Langes Parti ble stiftet. Slik ble eggelikørdrikkeren på nytt en politisk leder, men ikke helt slik han hadde tenkt seg det.

Din egen fiende

Det ble splid og strid, og Carl

Ivar Hagen var hans viktigste opponent. Sommeren 1974, det året Lange døde, skrev Hagen et rasende brev til ham:

— Siden juletider har du vært partiets største fiende når det gjelder å få øket oppslutning. Du er med andre ord din største fiende, sto det i det 35 sider lange brevet som var Hagens programerklæring og som skulle bli startskuddet for Fremskrittspartiet som i 1977 ble født i ruinene av Anders Langes Parti.

FREMSKRITTS- PARTIET A/S

Vegg i vegg med Norsk Skattebetalerforening holder Fremskrittspartiet hus i en enorm gård i Kongens gate 6. Bak ei beskjeden dør skjuler seg toppmoderne lokaler i tre etasjer. Her er lange korridorer, digre kontorer, vegg til vegg-tepper, kursrom med video, dataanlegg, lagerrom stappfullt av F-merker, F-skjorter, F-slips, F-permer, F-lightere («tenn et lys for Norge»), F-slips, endeløse mengder klistremerker og trykksaker.

Innerst ligger formannsklubba parat i arbeidsutvalgets møterom, der Anders Lange, Arve Lønnum og Carl I. Hagen betrakter virksomheten fra innramma portretter på veggen. — Vårt svar på Lenin og Mao, sier organisasjonssjef Bjørn Gotheim (45) og skjenker kaffe.

Den som tror at Fremskrittspartiet består av Carl I. Hagen og et ukjent antall bygdeoriginaler bør for sin utdannelse skyld gå på besøk i Kongens gate. Beinhardt og målbevisst arbeider Gotheim og et titall andre ansatte for å etablere og konsolidere Fremskrittspartiet som landets 3. største — ikke i antall medlemmer, men målt i velgeroppslutning. I tillegg til den sentrale partiorganisasjonen finner vi Fremskritt Norsk Forlag (som gir ut avisa Fremskritt), opplysningsorganisasjonen, ungdommen og kontor for Oslo og Akershus. De siste er under innflytting.

— Vi har en klar arbeidsdeling. Sentralstyret og stortingsgruppa tar seg av politikken, vi driver organisasjonen. Jeg deltar i arbeidsutvalgets møte hver 14. dag, og trækker ikke i Carls

bed. Han trækker heller ikke i mine, sier Gotheim, som er en jovial og dynamisk herre med opptil flere bilringer av sjøltillit.

PR-sjef

— Det beste navnet på jobben min er markedsførings-sjef, sier han. — Jeg er utdannet markedsøkonom, med 12 år på baken som forretningsmann og langpendler mellom Oslo og Hongkong. Nå «selger» jeg Fremskrittspartiet. Jeg har vært ansatt i vel et år. Hver dag kjører jeg tog fra og til Kongsberg, halvannen time hver vei, og uten telefon. Tenk på alt jeg får gjort, sier han begeistret.

— Hva får du gjort?

— Jeg er ferdig med planarbeidet for 1984, og er i full gang med 1985. Vi har gått offentlig ut og sagt at vi skal få 14 stortingsrepresentanter ved valget. Det forplikter å gjøre målsettinga kjent. Det er elementær markedsføring. Og greier vi det ikke, så har vi driti oss ut.

Primærvalg

— Du har kanskje også be-

stemt hvor de 14 mandatene skal hentes?

— Jeg har klare planer, men det er litt for tidlig å gå ut med det. For tida er dette ute til vurdering hos fylkesformennene. De skal gi sin bedømmelse av muligheter og problemer innen 5. februar. Så bestemmer vi oss for hvor vi skal satse, og fra da vil ikke partiet sentralt prioritere arbeidet i resten av fylkene.

I løpet av 1984 skal vi nominere etter prinsipp fra de amerikanske primærvalgene. Vi har tillyst fri konkurranse om førsteplassen på listene. Det betyr at folk skal drive personlig valgkamp for å bli nominert. De må stå på egne bein. På den måten skal vi få fram de dyktigste kandidatene, som også er psykisk og fysisk sterke nok til å klare en tøff valgkamp gjennom trekvart år.

Vi tar sikte på å erobre mediebildet. I prosessen fram til nominering kommer det sikkert til å skje mye rart. Det vil garantert komme tåpelige uttalelser. Men det får vi skrive på reklamekontoen.

ker det, sier Gotheim, som ikke tror det vil være mulig å slå seg opp som en Fremskrittspartiets Haakon Lie.

— Forsøker jeg å bruke jobben til å vinne egen makt, er jeg ferdig på flekken.

1 av 50

— Hvor mange av de 14 på Stortinget blir kvinner?

— Til nå har det meldt seg 50 kandidater. Av disse er bare én kvinne.

Når vi skal finne folk til tillitsverv og slikt, så sier noen at vi må ha med en kvinne, og så må vi ha med en fra Nord-Norge. Da pleier jeg å si at vi får finne en kvinne fra Nord-Norge, så kaster vi bare bort en plass. Vi prioriterer dyktighet, om så alle åtte kommer fra Bodø.

— Hvor mange kvinner sitter i kommunestyret for partiet?

— Det har vi ingen oversikt over. Vi fikk 369 plasser i 165 kommuner. Jeg kan tenke meg at 15 prosent er kvinner, iallfall ikke mer.

Gotheim er ikke blind for partiets problemer.

— Avisa vår er et dårlig menighetsblad. Der har vi mye å lære av dere! Og vi er svake i medlemsverving. Mange av våre folk flytter fremdeles mer på en stemningsbølge enn på en forståelse av behovet for organisasjonsarbeid. Men vi har gjort lærerike feil, og har mange begynnervansker bak oss. Vi har stort sett oppnådd den nødvendige partidisciplin, sjøl om ikke alle li-

Reportasje:

PER BANGSUND
GEIR IMSET
ALF SKJESETH

Under de «tre store» sitter ved siden av Gotheim partiets «finansminister» Ronnaug Braathen (t.h.) og opplysningssekretær Vibeke Frøshaug. Sistnevnte sier at hun opplevde sin største skuffelse i partiet da hun ble strøket vekk fra sikker plass i FrPs bystyregruppe i Oslo.

FOTO: BERNT EIDE

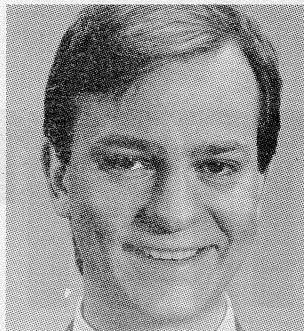

Bjørn Gotheim iført deler av partiets store tilbud på rekvisita. — Salg av dette er en viktig del av partiets økonomiske grunnlag, i tillegg til å gi PR for partiet, sier han. Partiet lever ellers for det meste av statsstøtte som de er prinsipielt imot, men tar imot så lenge alle andre får.

FOTO: BERNT EIDE

Den typiske velger

Den typiske Fremskrittsparti-velger er mann, tidlig i 20-åra, under utdanning, bosatt i Oslo-området, Bergen eller Stavanger. Han kan se ut omtrent som denne kjekke, unge mannen:

Dette perfekte svigersønnemne heter Pål Atle Skjervengen. Han har vært så vennlig å sende bildet til oss sammen med et visittkort som forteller at «Ungdommen er vår viktigste ressurs. La oss ikke ødelegge den med offentlige støtteordninger». Til våren blir han formann i Fremskrittspartiets Ungdom, da tobakkssønnen Peter N. Myhre går inn i det foraktelige byråkratiet som kommunalråd i Oslo.

Vinen kommer

Ved valget i høst fikk FrP 6.3 prosent. Meningsmålinger tyder på at partiet nærmer seg 10 prosent. — Og nå kommer vinen, sier organisasjonssjef Bjørn Gotheim og gnir seg i hendene med tanke på importavgifter og hurtigvin. — Det kan bety en prosent til. Men det er nok for høyt. La oss si at vi foreløpig kan stabilisere oss på 7-8 prosent.

Det fins foreløpig ikke grunnlagsmateriale om hvem som stemte FrP i september. I Henry Valens og Bernt O. Aardals studie om valget i 1981, da FrP fikk 4.5 prosent, er det derimot atskillig stoff om dette. Sjøl om talla fra 1981 ikke automatisk kan føres videre, forteller de noe om partiets velgermasse. En kan regne med at alle dagens tall ligger høyere enn følgende data fra 1981-valget:

■ Hver 8. førstegangsvelger — 12 prosent — stemte FrP. 17 prosent av de mannlige førstegangsvelgerne stemte FrP, 7 prosent av de kvinnelige.

■ Halvparten av de som stemte FrP var førstegangsvelgere.

■ 76 prosent av FrPs velgere var under 40 år.

■ Hver 20. arbeider — 5 prosent — stemte FrP. Det er like mange som de som stemte SV, RV og NKP til sammen. FrP hadde forholdsvis høyere oppslutning i lavinntektsgruppene. Hver 10. arbeider under 30 år stemte FrP.

■ Hver 10. student og skoleelev — 10 prosent — stemte FrP.

■ FrP sto sterkest i Oslofjordområdet og på Vestlandet, svakest i Nord-Norge, Trøndelag og indre Østlandet. Partiet var sterkest i byene, noe årets valg bekreftet.

Promille

Organisasjonssjef Gotheim sier at FrP er et promilleparti blant de øverste toppene i næringslivet, men står sterkt i ledergruppenes midtsjikt og blant små, sjølstendige næringsdrivende. Dette er i samsvar med data fra 1981-valget, men grunnlagsmaterialet var lite.

— Livet ska' være litt tøft, sier Knut Pay, i hvert fall for noen. Kvinnfolk, funksjonshemmede og de uten bil, f.eks.

Knut Pay fra Røyken er fylkesformann for Fremskrittspartiet i Buskerud. Kanskje blir han innvalgt i sentralstyret i partiet denne helga — valgkomiteen har foreslått det.

— Utlendinga burde tenkt seg om før de kom hit, sier han. Pay sitter også i Sosialstyret i Røyken og i Buskerud Fylkesting.

Knut Pay er en solid og trivelig familiefar nå. — Men jeg var en rampunge da jeg var gutt, sier han. — Har nok sammenheng med at mora mi jobba i butikk og ikke var nok hjemme.

Han lovt å stille i bunad: Grå dress, lyseblå skjorte og slips. Han gjorde det ikke, og jeg gikk forbi tre ganger uten å skjønne at det var en Fremskrittspartimann som satt der. Han hadde ullgenser, pent grått hår og snille blå øyne.

— Kunne du ikke venta med dette intervjuet til du visste om jeg kom inn i partiledelsen, da?

— Spiller ingen rolle for oss, vi er ute etter. . .

— Den typiske Fremskrittspartifyren?

— Åssen er han'a?

— Det er mye av den typen som reiser Euro-class. Ellers kan det variere. Noen er lytefrie, veit du, topp med jobben, tar seg av kone og unger. Men vi har noen opportunistar også. (Sånn som dere, regn med det!) Han som aldri fikk bygge garasje og som ikke kommer til å gløyme det så lenge han lever.

— Det er ikke mange kvinner med hos dere?

— Nei, jeg synes det er synd. Kunne vært fint å få kvinners syn på saker. Om mor skulle være hjemme, arbeidstid og slikt.

— Gjør du noe for å få dem med?

— Jeg spør f.eks. kona, og hu kunne nok tenke seg å være med mer, men hu har jo mer enn nok hjemme. Det går ikke veit du, når jeg er så påsæla.

— Kanskje dere kunne bytte ei stønn?

— Jeg har løst til å være mere hjemme, jeg. Men ikke hele tida. Da ville det vel blitt et litt blodfattig liv. Men de kvinnene jeg kjenner, dem vil være hjemme. De er fornøyde. Og det er Arbeiderpartivelgere.

— Hva synes du om kjønnskvotering?

— Det er jo helt vilt. Kjøre fram komplett udugelige kvinner når det står flinke menn klar til å innta plassene.

— Hva trur du er grunnen til at kvinner ikke velger ditt parti?

— Hvis en kan snakke om harde og myke program, så har Fremskrittspartiet et hardt program. Myke verdier, det er når du bygger barnehaga istedenfor garansjeanlegg. Det er ikke vi interessert i. Vi vil holda hjula igang. Hvis en er interessert i full sissetting så får en blåse i naturvern. Ta den derre gule røyken oppi Sulitjelma. Vanvidd å legge ned arbeidsplasser for slikt. Få hjula til å rulle, tjen penger, så kan vi ta oss av dem som trenger det. Sånn tankegang er kanskje litt fremmed for kvinner, men hvis dem bare hadde tenkt litt, så ville dem skjönt det, dem og.

Det er kvelden for pai i alle former. Ikke bare Pay inn av øra, vi spiser pai også. Jeg med krem, han med ost. Og drikker Cola. Han er mot den personlige friheten til å kjøre seg i hjæl i fylla på veier uten fartsgrenser, og er således på kollisjonskurs med ungdomsgruppa i partiet. Sier han.

STUTUM?

— Åssen går'e? Du er skuffa nå? Trudde du skulle sitte her med den Stutumen? spør han og flirer vennlig.

— Jeg skal si deg det, at hvis du kom hjem til oss, så ville du tru

jeg var SV'er. Der ser det ikke ut. Unga driver med hobbyvirksomhet i stua. Ikke noen strøken utstilling der. Jeg mener det er foreldras forbannede plikt å sørge for at unga har et skikkelig tilbud hjemme. Og jeg er steinhard på prinsippet om at en av foreldra skal være hjemme mens unga er små.

— Hvor lenge er de små?

— Hvert fall ut barneskolen, helst ungdomsskolen. Det har ført til mye elendighet at mora har gått ut i jobb: Stoff, kriminalitet, o.s.v. Jeg er skikkelig engasjert når det gjelder ungdommen.

— Åssen da, hva gjør du?

— Jeg har kjempa med nebb og klør mot barnehager og ungdomsklubber så lenge jeg har vært med i politikken!

— Idrettsanlegg da?

— Det er jeg for. Haller og skibakker. Der er det sunt miljø.

— Mens ungdomsklubber er bønn i bøtta?

— Ja. Der kommer alle dem som ikke gidder noe. Dem som dere ynder å kalle risikograppa og styrter til for å redde. Det blir så mye negative faktorer i miljøet at de beste blir trukket nedover. I idretten er det ovmendt. I idrettsarbeidet er det engasjerte foreldre også, dem passer bedre på unga. Du kan tenke deg åssen det blir med kommunalt ansatte klubbledere.

— Ikke alle er interessert i idrett?

— Du, her i kommunen er det sikkert 50 forskjellige kurs og tilbud. Finner dem ikke noe passende da, så veit du hva slags typer det er.

— Vi voksne liker jo å komme sammen bare for å prate og være sosiale.

— Kan dem ikke gå på en kafe, da? Gjerne ta en pils også for min skyld. Hvis dem er gamle nok.

OM LUKSUS OG DAGLIG BRØD

Knut Pay ble Fremskrittssmann ved et tilfelle i 1979. For å bli kvitt en masete fyr sa han ja til å bli listefyll. Han fikk plass i Røyken kommunestyre til tross for at han sto nederst på lista. Ved siste valg sto han øverst, men forsvant ut. Men Fylkestinget sitter han på, og er blitt varaformann i hovedutvalget for samferdsel. Han er dessuten formann i Buskerud Fremskrittsparti, og ivrig opptatt av å bygge opp en effektiv organisasjon. Det går bra nå, synes han, med 70 000 kroner i parti-støtte.

— Er det ikke Fremskrittspartiet som er motstander av parti-støtte?

Jo, det er en uting. Den faller bort når vi får makta. Men inntil da, så spiller vi på samma banen som de andre.

Pay er 42 år og utdannet i elektronikk i forsvaret, hos IBM og i Vest-Tyskland. Nå driver han eget firma og installerer varslings- og alarmsystemer, for det meste i private hjem.

— Du treffer mange partifeller på jobben da? De ny-rike som skal etablere territorialgrenser?

— De går til Høyre. Du får ikke høyna sosial status av å melde deg inn hos oss, veit du. Men dem trur dem kan få kjøpt det i Høyre.

— Hvorfor er du med i Fremskrittspartiet?

— Ærlig talt så mener jeg at Fremskrittspartiet vil lage Norge til et triveligere og lysere samfunn.

— Åssen da?

— At folk kan få sette opp ei hytte uten å bale med all verdens strandlover og friluftsgreier, få handle om kvelden, kjøpe seg en bil uten å betale ei årslønn. Unne seg litt luksus. Det må jo være noe gærnt i et land hvor det koster 580 kroner å bo på hotell for ei natt?

— Vil ikke folk først og fremst trenge det daglige brød til under 15 kroner skiva? Budsjettpolitikken deres vil gjøre matvarer sinnsykt dyre. Og kom ikke og si at det ikke gjør noe fordi skatteletten blir så stor. Det er de med stor inntekt som får stor skattelette ifølge tabellen deres. En med 100 000 kroner i inntekt får 2000 kroner mindre i skatt — og det har hun spist opp lenge før påske. Resten av året skal hun bo billig på hotell, kanskje?

— Jeg synes det er prinsipielt galt å skatte av sin arbeidsinntekt. Men hvis du har regna riktig der, så har vi skrive feil. Da får vi ta det opp. Vi mangler konsekvensanalyser på ting.

DET SKULLE DE HA TENKT PÅ!

— Mener du noe om innvandrere?

— Vi har på programmet at nordmenn og innvandrere skal stilles helt likt. De kommer hit fordi de ønsker ei bedre framtid, og da kan de ikke vente fortrinn. Som eget boligselskap.

— Hvis du er ukjent med landet, systemet, språket og attpåtil avvises p.g.a. hudfargen, så stiller du vel ikke likt med nordmenn?

— Nei, men det burde dem jammen ha kalkulert med før dem kom!

— Dere har på programmet at innvandrere skal lære seg norsk språk og skikk. Ingen undervisning i eget språk og religion?

— Når nordmenn drar til utlandet for å skaffe seg en feit jobb, så forlanger ikke han at det landet skal betale skolegang for unga hans. Det gjør firma, ikke sant.

— Innvandrere fra den tredje verden kommer ikke hit for å jobbe i et pakistansk konsern.

— Det skulle dem også ha tenkt på, ikke sant? Dessuten greier dem seg bra når dem lærer norsk på skolen. Unger tilpasser seg fort.

— Fremskrittspartiets holdninger til innvandringspolitikken oser av uvitenhet om fakta. Eller er det rein rasisme? Veit du hva språkforskere og psykologer sier om to-språklighet, halv-språklighet, personlighetsutvikling og evnen til abstrakt tenkning?

— Nei. Det trur jeg ikke noen andre i partiet gjør heller. Og om de gjorde det, så ville det garantert ikke hatt noen innflytelse på parti-programmet.

— Så når innvandrelever dømmes til skoletapere, så er det bare «tough luck»?

— Ja.

— LIVET SKAL VÆRA LITT TØFT

Krempynten har smelta og rent lekk. Paien ligger blottet slik den alltid er, lysebrun, med mørkere

innslag i skorpekanten. Men det er ikke vondt ment. Fremskrittspartiet er villig til å gjøre oss en tjeneste når det gjelder helsevesenet også. Ved å opprette et privat ett, blir det bare fattige igjen i køen foran det offentlige, og det er vel best for alle?

— Du sitter i partiets samferdselsutvalg. Hva slags prinsipper går du etter der?

— Først og fremst: Norge er et langt land. Alle kan ikke få alt samtidig. Men den kravmentaliteten folk har. . .

— Særlig i Nord-Norge?

— Ja, der har dem jo skrike seg til havner og veier og flyplasser. Dem vil ha alle goene vi har — og så vil dem fortsette å bo der oppe!

— Dere legger ting så godt til rette for bilen.

— Naturlig det, når 80 prosent av persontrafikken går med bil.

— Jo, men når dere «øker fremkommeligheten» for bilen, så skjer det samtidig ting som gjør alt vanskeligere for dem som ikke kjører bil.

— Det får vi akseptere. Noen får det verre. Sånn er det. Livet skal være litt tøft.

Pay er ingen motstander av jernbanen. Men den må lønne seg. Slike ting har ikke noe med distriktspolitikk å gjøre. — Det er der dere tar så feil. Toget til Bergen, f.eks., kan konkurrere med fly. Men da må det ikke stoppe på alle fille-stasjoner.

Pay har foreslått nedlegging av Flå stasjon og kan ikke skjønne at folk protesterer. Tre reisende om dagen, toppen.

— Du tar litt her og tar litt der, og snart har du lagt ned hele Flå.

— Ville det være noen ulykke? Vi må være litt fleksible, samfunnet forandrer seg. Alle kan ikke ha det som det var. Folk snakker om at det var hyggelig å treffes på stasjonen og alt det der. Kan godt være det, men NSB er ikke noe sosialkontor. Ikke mann og kone-butikker heller. Ting må lønne seg.

— Alt som ikke er lønnsomt skal nedlegges?

— Dere SVere drømmer så fælt. Med en gang det kommer et par SVere til et sted så skal dem ha grendehus og vevstue og greier. Vi koser oss vi også — hjemme.

— Er penger den viktigste drivkrafta, trur du? Skal vi få fart på Norge så er det bare å lokke med større gulrotter?

— Klart.

— Ville du begynne å vaske busser hvis du fikk 50 000 kroner i året for det?

— Nei, erru gærn. For meg er det like viktig å ha en jobb jeg liker å drive med. Men jeg er ikke typisk.

— Trur du virkelig at alle har samme sjansen her i livet?

— Vi er født like, med samma sjansen til å stå på, og det skal lønne seg å stå på. Men selvfølgelig, noen har handicap og noen er av den typen som ikke er i stand til å fullføre, for å si det sånn. Jeg vil ikke at noen skal sulte ihjæl, vi skal holde liv i dem. Men dere SVere, dere trur dere kan skape Paradis for alle.

NY
TID

TEKST:
GRETE RAMBORG
FOTO:
FREMTIDEN